

Sosyalist Kadın

BAHAR 2014

Varyos Yay. San ve Tic. Ltd. Şti. adına

İmtiyaz Sahibi: Alper Kaba
Sorumlu Yazıişleri Müdürü: Alper Kaba
Yayın Türü: Yaygın Süreli
Yönetim Yeri: Aksaray Mah. Çakırağa Camii Sok. Birlik Apt.
No: 8/10 Aksaray İstanbul
Tel: 0212 529 15 94
Faks: 0212 529 06 75

Baskı: Ceylan Matbaa (Ahmet Uçar)
Adres: Güven İş Merkezi B Blok No: 318
Topkapı/İstanbul
Tel/Faks: 0212 613 10 79
Baskı Tarihi: Nisan 2013

İÇİNDEKİLER

Editörden.....	5
Ya Özgürlük Ya Özgürlük / Çiçek Otl	7
“Ses Ver Şiddeti Durdur” Kampanyası Işığında	
Kadın Kitlelerini Örgütleme Sorunları / Hülya Gerçek	14
Yönetme ve Kadın / Hatice Duman	22
Özgür Kadının İnşasında Aile ve Annelik / Av. Sezin Uçar	31
HDP Kadın Meclisi 2014 Yerel Seçim Bildirgesi	37
Yerel Yönetimler ve Kadın / Eylem Vural	42
Burada bir devrim yapılıyor / Yasemin Güneş	51
“Savaşmak İstiyorum Burası Bana Yetmiyor” / Muhabbet Kurt	54

EDİTÖRDEN...

Yeni bir sayıyla karşınızda olmanın heyecanı ve coşkusıyla merhaba!

Doğanın uyanışı isyanımıza eşlik ediyor. Haziran ayaklanmasıyla sokakları zapt ettiğimizde bir daha eve dönmeyeceğimizi haykırmiştık. 2014 8 Mart'ı verdiğimiz sözün hayata geçişine tanıklık etti. İstanbul'dan Amed'e, Niğde'den Nurhak'a kadar tüm kent ve ilçe meydanları özgürlük şarkılarına, hesap soran şiarlarımıza ve kararlılığımıza tanıklık etti.

Ne yazık ki bu dönem de kadına yönelik şiddet, kadın katliamları, tüm hızıyla devam etti. Kadınlar sokak ortasında erkek şiddetinin değişik biçimlerine maruz kaldılar, katledildiler. Özge Gündoğan adlı gencecik bir kadın otobüste herkesin gözü önünde eski sevgilisi tarafından kurşunlanarak öldürüldü. Kadın özgürlük mücadelesinin bileşenleri tüm bu saldırılara karşı değişik tipte tepkiler gösterdilerse de daha güçlü ortak karşı koyuşların örgütlenmesi acil güncel görevler arasındadır.

Kadın gücü ve iradesini açığa çıkarma iddiasıyla yola çıktığımız yerel seçim çalışmaları kadın rengiyle anlamlı hale geliyor. HDP'nin eşbaşkanlık, adaylıklarda fermuar sistemi ve meclisler örgütlenmesi, kadın özgürlük mücadelesine yaklaşımı, kadınlar arasında önemli bir sempati topluyor. Yaşamın her alanında söz söyleme kararlılığımızı, siyasetin merkezine yürüme iddiamızı yerel seçimler vesilesiyle adım adım örtüyoruz. Daha şimdiden, kadın gücünün açığa çıkarılması

Baharın uyanışı devam ediyor, isyanımız bu uyanışa eşlik edecektir. Rojava'dan, Haziran ayaklanmasından, Berkin'imizin uğurlanması sırasındaki eylemlerden ve yerel seçim çalışmalarından aldığımız güçle yürüyoruz Mayıs'a. Sıcak bir yaz bizi bekliyor. Başta 1 Mayıs olmak üzere Mayıs ve ardından Haziran ayları yeni isyan dalgalarına tanıklık edecektir.

ve kadın dayanışması açısından önemli kazanımlar elde ettiğimiz altını çizmeliyiz. Yerel seçimlerde açığa çıkan bu kadın gücü ve niteliği, kadın özgürlük mücadelesine önemli bir ivme katacaktır.

Ve Berkin'imizi, on beşindeki fidanımızı uğurlama törenleri... Tıpkı Gezi isyanında olduğu gibi Berkin'imizi uğurlama törenlerinde de milyonlarla birlikte sokaklardaydık. Niceliğimiz ve eylemlere kattığımız niteliğimizle öne çıkıyorduk. On beşindeki fidanımızı sonsuzluğa uğurladığımız şu günlerde öfkemiz dinmiş değil. Sokağın çağrısı devam ediyor. AKP Hükümeti ve onun başbakanın katliam kokan açıklamalarına kadınlar olarak gerekli yanıtları vereceğiz elbette.

Baharın uyanışı devam ediyor, isyanımız bu uyanışa eşlik edecektir. Rojava'dan, Haziran ayaklanmasından, Berkin'imizin uğurlanması sırasındaki eylemlerden ve yerel seçim çalışmalarından aldığımız güçle yürüyoruz Mayıs'a. Sıcak bir yaz bizi bekliyor. Başta 1 Mayıs olmak üzere Mayıs ve ardından Haziran ayları yeni isyan dalgalarına tanıklık edecektir. Kadınlar olarak bu isyan dalgasının baş aktörleri olacağımızdan kimsenin şüphesi olmasın. Ne AKP Hükümeti, ne de onun faşist kolluk kuvvetleri isyanımızın önüne geçemeyecek ve evlere döndürmeyi başaramayacaktır.

Bu sayımızda ilgiyle okuyacağımızı düşündüğümüz değişik yazılarla karşınızdayız. Haziran ayaklanmasının yıl dönümüne yaklaştığımız günlerde isyandaki kadını Gezi davasından tahliye olan sevgili Çiçek "Ya Özgürlük Ya Özgürlük" başlığıyla kaleme aldı. Yeni isyan dalgalarının öngününde Gezi isyanının kadınlar cephesinden analizi önemli olduğunu biliyoruz.

Örgütlenmeye, örgütlülük düzeyimizi yükseltmeye eklemek kadar su kadar ihtiyaç duyduğumuz bir dönemdeyiz. Sevgili Hülya "Ses Ver Şiddeti Durdur Kampanyası Işığında

Kadın Kitlelerini Örgütlenme Sorunları" deneyimi ışığında, örgüt ve örgütlenme sorunlarınıza dair önemli bir tartışma yürütüyor.

Sevgili Hatice "Yönetme ve Kadın" başlıklı yazıyı kaleme aldı. Sorunun teorik arka planına ve tarihsel gelişimine kafa yormamıza olanak sağlayan bu yazı, siyasetin merkezine yürüme iddiamızla örtüşmesi bakımından anlamlıdır.

Sevgili Sezin, "Özgür Kadının İnşasında Aile ve Annelik" başlıklı yazıyla, annelik olgusunu ve annelikle özdeşleştirilmeyen bir kadınlığın inşası için sorulacak soruları ortaya çıkarmaya çalıştı. Toplumsal cinsiyet ayrımı ve çelişkinin en derin yaşandığı alanlardan biri olan annelik olgusuna dair bir tartışmanın önemi ve gerekliliği açıktır.

Sevgili Muhabbet, "Savaşmak İstiyorum Burası Bana Yetmiyor" başlıklı yazısıyla, kadının yazısız tarihine bir ışık tutuyor ve devrim mücadelesinde ölümsüzleşen Leyla Karakoç'u dergimiz okurlarıyla buluşturuyor, tanıştırtıyor.

HDP Kadın Meclisi 2014 Yerel Seçim Bildirgesi'ne, cinsiyet eşitlikçi ve kadın özgürlükçü perspektifi bakımından bu sayımızda yer veriyoruz

Sevgili Eylem, "Yerel Yönetimler ve Kadın" başlıklı yazıyla burjuva partilerin yerel yönetimlerdeki erkek egemen bakış açılarını teşhir eden yazıyı kaleme aldı.

Sevgili Yasemin'in "Burada Bir Devrim Yapılıyor" başlıklı mektubu, devrimci-demokrat bir devrimin inşa sürecinde, Rojava'da yerel yönetimleri ve kadın meclislerinin konumlanışını anlatıyor.

Kadın gücü ve iradesini açığa çıkarma iddiasında olduğumuz bugünlerde bu bakış açımızla uyumlu olduğumu düşündüğümüz yazıları zevkle okuyacağımızı umuyoruz.

Son bir nokta olarak, kolektif aklı güçlendirmek, daha zengin bir dergiye ulaşmak için katkı ve çabalarımızı beklediğimizin altını çizelim.

Yeni bir sayıda buluşmak dileğiyle, fikriniz aydınlık, güneşiniz bol olsun.

Ya Özgürlük Ya Özgürlük

ÇİÇEK ÖTLÜ

Haziran ayaklanmasında, bir yanda özgürlük ve onur mücadelesi yürüten toplumsal muhalefet; diğer yanda bedenine, emeğine, kimliğine sahip çıkan kadın kitlesi... Ayaklanma ilk başladığı andan itibaren kadın kitleleri en öndeydi, aktifti, militandı. Ezilenler cephesinde “bir şeyler oluyor”du ama kadın kitlelerine daha fazla bir şeyler oluyordu. Cinsiyetçiliğe, erkek egemen zihniyete, küfürlere, kadının ikinci cins görülmesine, tacize, tecavüze ve homofobiye karşı kadınlar, itiraz ve isyan mücadelesi yükseltti.

Haziran ayaklanmasıyla AKP Hükümetinin uygulamaya ve yasallaştırmaya çalıştığı bazı kontrol etme politikaları, kadınların ayaklanmaya katılımıyla iflas etmiştir: Ayaklanmayla birlikte çıkarılan ne yasaların, ne sözlerin, ne uygulamaların hiçbir hükmü yoktur. Kadınlar “yasaklı elmayı” yiyerek, evden çıkmış, Liliht olma yolunda yürümeyi tercih etmişlerdir. Dünyası ev değil, evi dünya olmaktadır.

Ayaklanma öncesi, anı ve sonrası hareket birçok yönüyle incelendi, analiz edildi. Bu konuda çok sayıda yazı yayınlandı, kitap basıldı. Konuya dair yapılan bütün değerlendirmelerde kadınların ayaklanmaya katılımlarındaki kitleselliklerine dikkat çekilmiş, oynadıkları roller ve öne çıkan kimi pratiklerinin nedenleri belli bir analizin konusu yapılmıştı. Bununla birlikte, kadınların sokağa çıkma istekleri ve özgürlük hareketinde yer almalarının nedenleri üzerine özel bir değerlendirme yapılmamıştır. Kadın kitlelerinin hikâyelerini okumak, özgürlük tutkusunun dinamiklerini hissetmek, evlerden çıkıp dünyayı isteme yolunu nasıl bulduklarını kavramak önemlidir. Ayaklanmayı kadın bilinciyle analiz edip, çeşitli değerlendirmeler yapmazsak, bir kez daha kadınlar tarihe adı olmayan dipnot kahramanlar olarak geçecektir.

Kadın cephesinden ayaklanmayı iki yönlü incelemek yerinde olacaktır. Birincisi, adın kitlelerinin ayak-

lanmadaki rolü ve değerlendirilmesi, ikincisi; sosyalist kadınların ayaklanmanın gelişim yönünü nasıl okudukları, önderlik tarzı, kadın kitlelerini savaştırma ve yönetme gücü...

“Dipten gelen dalga”

Ayaklanmanın kitlesel olmasının arkasında, AKP Hükümetinin ezilenler üzerinde sömürü ve yıkım politikalarına karşı yılların birikmiş öfkesinin dışa vurumu vardır. Herkesin bildiği gibi sorun “üç-beş” ağaç meselesi değildi. Ama biz kadınlar cephesinden bakıldığında, ev ve çocuk bakımının, -çalışalım ya da çalışmayalım- bizim “işimiz” olarak görülmesi, işsizliğin, yoksulluğun yıkıcı etkileri, 4+4+4 eğitim sisteminin tüm sorunlarını çocuklarımızla birlikte yaşamak, kürtaj, sezaryen ve kaç çocuk doğuracağımız tartışmaları, kılık-kıyafet vb. daha pek çok somut örnek üzerinden yaşamımıza dönük müdahaleler önemli bir öfke birikimine yol açmıştı. Kadına yönelik şiddete ve kadın cinayetlerine, 8 Mart ve 25 Kasım mücadelelerine, mahkeme salonlarında verilen erk kararlara itiraz eylemlerine ve kürtaj hakkı, emeğimize, bedenimize, kimliğimize sahip çıkıyoruz eylemlerine kadar bir dizi eylemde kadınlar olarak öfkeli ve kitleseldik. Başta örgütsüz, bireysel ve kendiliğinden-

denci olan hareket özellikle Erdoğan’ın “Her kürtaj bir Uludere’dir” açıklamasından sonra daha örgütlü, daha cins eksenli, daha kitlesel ve militan bir hareket özelliği kazandı. Kadınlar artık AKP Hükümetine eskisi gibi yönetilmek istemediklerini sistemin erk zihniyetine itiraz et-

tiklerini, bedeni hakkında karar hakkının kendilerinde olduğunu ilan ettiler. Aslında kadınlar aynı zamanda namus ve töre gibi gerici değer yargılarını, kutsal aile sistemini kabul etmediklerini de beyan ediyorlardı. Evet, kadınlar son 12 yıldır ülkeyi yöneten AKP Hükümetine karşı bir öfke patlaması yaşadılar. AKP’nin Ortadoğu’nun yeniden yapılandırılması ve dizaynı planına karşı bir duruş sergilediler. Siyasal İslam çizgisi altında tüm ezilenleri, kadınları ve gençleri tahakküm altına almaya çalışan politikalara karşı ayaklanma bir onur ve özgürlük hareketine dönüştü. Süreç, toplumu, kadınları ve muhalif olan herkesi kendi kuralları çerçevesinde kuşattı. Özellikle AKP, sosyal kültürel yaşama müdahale eden politikaları yasallaştırarak toplumu istediği formata çevirmenin yöntemlerini aradı. Ayaklanma öncesi sürece baktığımızda baskıcı, despot, diktatör bir bakış açısı ve yönetim hakimdi. AKP iktidarı, 12 yıllık devlet yönetimi deneyimi bakımından devlet içinde derinleştikçe herkesi reddetmeye, ötelemeye ama özellikle kadınları yok sayan politikaları hayata geçirmeye başladı.

Yıkıcı sonuçlara yol açan ekonomik saldırılarla birlikte yaşama geçirilen pratikler, sosyal hayatın İslam kurallarına göre düzenlenmesiyle birlikte barınmadan üremeye, cinsel yaşamdan zevklere ve gündelik hayatın işleyişine kadar müdahalelere yol açtı. Kadınlardan, AKP patentli yaşam tarzının kabul edilmesi istendi. Toplumu hücrelerine kadar kuşatan, bloke eden bu politikalar kadınların ruhunu ezmeye, yok etmeye çalıştı.

Devle-

tin kadın bedeni

üzerindeki hastalıklı saplantı

haline, gözaltına alınan, tutuklanan

direnişçi kadınlara çıplak arama dayat-

malarında, aramanın onur kırıcı bir şekilde

yapılmasında tanık olduk. AKP bir kez daha

erkek egemen zihniyetini sözüm ona kadın

bedenini aşağılamaya çalışarak gösterdi.

Kadının toplumda yeri yoktu, isyanda yer

alması da ne demektir? Kadın dediğin

evinde oturur, üç çocuk doğurur,

eşine hizmet eder!

dan üremeye, cinsel yaşam-

dan, zevklere ve gündelik

hayatın işleyişine

kadar müdahalelere

yol açtı. Kadınlardan,

AKP patent-

li yaşam tarzının

kabul edilmesi

istendi. Toplumu

hücrelerine kadar

kuşatan, bloke eden

bu politikalar kadın-

ların ruhunu ezmeye,

yok etmeye çalıştı.

Kutsal aile yapısının kuralları içeriğinde yaşamak istemeyen, evini dünyası olarak görmeyi reddeden, yaşamak için bir erkeğin himayesine ihtiyaç duymayan, aile içi şiddete, tecavüze hayır diyen, boşanma hakkını kazanmaya çalışan binlerce, milyonlarca kadın, kaygılarını “evde” bırakarak “Hükümet istifa” sloganlarıyla sokakları zapt etti.

Haziran Ayaklanmasıyla AKP Hükümetinin uygulamaya ve yasallaştırmaya çalıştığı bazı kontrol etme politikaları, kadınların ayaklanmaya katılmasıyla iflas etmiştir. Ayaklanmayla birlikte çıkarılan ne yasaların, ne sözlerin, ne uygulamaların hiçbir hükmü yoktur. Kadınlar “yasaklı elmayı” yiyerek, evden çıkmış, Liliht olma yolunda yürümeyi tercih etmişlerdir. Dünyası ev değil, evi dünya olmaktadır. Bütün gemilerini yakma yolunda ilerleyen kadın kitleleri, geri dönüşü olmayan özgürlük savaşçıları olduklarının bilinciyle hareket etmektedir. “Ya özgürlük, ya özgürlük” sloganı bu bilinçten kökleniyor.

Ayaklanmada kadın kitlelerinin en önde olmasına şaşırılmamak gerekiyor. Ayaklanma sürecinde, “gaza karşı duran kırmızılı kadın”, “tazyikli suya karşı duran siyahlı kadın”, “sapanlı teyze” örnekleri sembolik olarak öne çıktı. Kadınlar, bu örneklerin münferit olmadığını ayaklanmanın birçok anında göstereceklerdi. Ayaklanma anlarında yaşanan bu görüntüler ezberleri bozuyordu. Nasıl bozulmasını? Düne kadar erkeğin bir adım arkasında yürümesi gerektiği öğretilen kadınlar, erkeğin bir adım önünde ilerliyordu hem de bir savaş anında. Diyebiliriz ki polis saldırılarından “kaçmayan” kadın direnişçilerin en önde olması, bazı anlarda erkek egemen basıncın altında kalan kitlelerin barikatları önüne geçmesine neden olmuştur.

Devletin kadın bedeni üzerindeki hastalıklı saplantı haline, gözaltına

alınan, tutuklanan direnişçi kadınlara çıplak arama dayatmalarında, aramanın onur kırıcı bir şekilde yapılmasında tanık olduk. AKP bir kez daha erkek egemen zihniyetini sözüm ona kadın bedenini aşağılamaya çalışarak gösterdi. Kadının toplumda yeri yoktu, isyanda yer alması da ne demektir? Kadın dediğin evinde oturur, üç çocuk doğurur, eşine hizmet eder!

AKP, çizdiği çerçeveye sığmayan kadınları aşağılamakta ve onurlarını kırmaya çalışmakta herhangi bir sakınca görmedi. Ne de olsa savaş erkek erkeğe yapıldı! Kadınlar savaş anlarında arka cephede görev alırlardı. Devlete göre kadınlar savaşın tadını tuzunu kaçırmışlardı. Erkek egemen sisteme karşı barikatlarda en öndeydiler. Adeta erkek olmanın varoluş nedenleri ortadan kalkıyordu.

Tencere-tava çalan, “Annen burada, onuruna sahip çık” diyen anneler, “Ayol devrim oluyor” sloganıyla mücadelede yer alan LGBTİ bireyleri, komün inşasında yer alan kadın kitleleri, değişim ve dönüşümün mücadele içinde olacağını bir kez daha ispatlamışlardır. Bin yıllık erkek egemen sistemi yıkmak ve yerine eşit bir dünya kurmak için kadınlar evlerden kurtulup, zincirlerini kırdılar. “Tacizsiz-Tayyipsiz Hava Sahası” yaratmak için Taksim Komününde yer aldılar. Direnişçiler Taksim Komününde yeni bir dünya özlemini dile getirdiler; ortak bir dünya... Daha fazla ücret, iş, aş, gibi taleplerin ötesinde; özgürlük, eşitlik ve adalet özlemi öne çıkıyordu. Kadınlar; tacizin, tecavüzün, şiddetin olmadığı özgür ve eşit ortakça bir dünya isteğiyle, yani sosyalizmin kurulması özlemiyle yürüdüler TOMA’ların üzerine...

Komün kelimesi Paris, Sovyet deneyimlerinde okuduğumuz ve sadece hayal ettiğimiz bir olguydu. Ve bize hep gelecek düşlerini hatırlatır Komün kelimesi... İşçilerin, emekçilerin, kadınların,

askerlerin katılımlarıyla Paris'te yönetimi ele geçirmeleri ve bir öz yönetim modeli kurmaları deneyimidir. Ortak mülkiyete dayalı bir sistemdir. Haziran ayaklanması deneyimine baktığımızda, egemen sınıflara ve onların ideolojisine isyan eden, esareti ve köle olmayı kabul etmeyen kadınlar vardı. Kadın kitleleri “Kadınlar vardır” diye haykırıyordu. Komün; kendi içinde bir okuldu. Özel mülkiyetçiliğin, tacizin olmadığı, paranın geçmediği bir yaşam tarzıydı. Kamusal ve ortak alanların kurulmasının deneyimi komün. Kadınlar sadece toplum hayatının bütün hücrelerine sinmiş erkek egemen ideolojiye karşı mücadele etmediler ayaklanmada, komün organlarının kurulmasında ve planlanmasında da özel görevler aldılar. Evden ve çocuktan sorumlu bir eş olma rolünden sıyrılıp, toplumsal özgürlük mücadelesinin işlerinde rol aldılar. Kütüphanelerin kurulması için gerekli kitapların, dergilerin, gazetelerin örgütlenmesinde; gönüllü hizmet veren sağlık ekiplerinde, parasız ilaç ve tıbbi malzemeler getiren eczacılar, sınavlara girecek öğrencilere ders veren öğretmenler arasında yer aldılar. Bedava yiyeceklerin ve içeceklerin dizildiği, eylemcilerin taş üstüne taş koyarak yaptıkları duvarlar, aşevleri... Göstericiler için pencerelerinin kenarına su, limon, yiyecek yerleştirenler, radyo kuranlar, “bu topraklar herkesindir” diyerek bir yaşam alanı oluşturan kadınlar...

Erkek egemen zihniyetindeki AKP politikalarına karşı kadınlar, toplumun diğer kesimleriyle birlikte özgürlüğe doğru yol aldılar. Gezi ayaklanması öncesi bu tarz ayaklanmaların benzerlerini Arap kadınları gerçekleştirdi. Tahrir pratiği, meydan işgalleri bize yol gösterdi. Şimdi de Taksim ayaklanması başka ülkelerin ezilenlerine, kadınlarına, gençlerine yol gösteriyor. Ayaklanmanın simgesi haline gelen kırmızılı kadın, duran kadın, siyah-

lı kadın, sapanlı teyzeyi artık dünyanın birçok yerinde duvar afişlerinde, grafiti ve duvar resimlerinde görebiliyor.

Tayyip Erdoğan başta olmak üzere AKP, ayaklanmaya katılan tüm kadınların öfkesinin simgesi haline geldi. Kadınlar, olağanüstü bir tepki ve öfkeyle Taksim Meydanı'nı işgal etti. Barikatlarla, sokak savaşlarıyla, ölümüne direnişle, alayın, mizahın ve kadınların gücüyle iktidarın toplumu kuşatmasını paramparça etti. İsyan yıkıcıydı. Yaratıcıydı. Kadınların öfkesi kitleselleşerek büyüdü. Barikatlarda omuz omuza, yürek yüreğe muazzam bir tarihsel, bir ayaklanma, deneyimi yaşandı. Kadınlar tarihsel bir ayaklanmada tarihe izler bıraktı.

İsyan günlerinde özgürlük

Ayaklanma sadece İstanbul meydanlarında değil birçok kentte tarihsel bir rol oynadı. Ayaklanmanın kolektif ruh hali kadın kitlelerini kucakladı. Türkiye çapında yaşanan ayaklanma aynı zamanda bir kadın ayaklanmasıydı. Ayaklanma kadın kitlelerinin yeniden dirilişini sağladı. Her barikatın kurulmasında, her atılan taşta, komünü oluşturan her alanda kadınlar çok özel görevler üstlendiler.

Ayaklanma, farklı sınıflardan ve katmanlardan kadınları bir araya getirdi, barikatın içinde olanlar ve olmayanlar diye ikiye ayırdı. Bütün zenginliğiyle kadınlar ayaklanma günlerinde kaynaştı, ezber bozdu, hatta sistemi bloke etti. Sarsıcılığıyla AKP iktidarına kadınlardan korkması gerektiğini hatırlattı.

Muazzam bir kadın kitlesi katıldı ayaklanmaya. Her kesimden katılan kadın kitleleri kendi sınıfsal çıkarları doğrultusunda hareket ettiler, slogan attılar, kendilerini ifade ettiler. Ama burada tüm ayrışmalara rağmen kadınları birleştiren unsur; Tayyipsiz, tacizsiz bir dünyanın kurulması isteği idi. Aynı zamanda bu ayaklanmada tespit edilmesi gereken

başka bir nokta da kadınların yıkıcı hareketinin yarattığı pratikler, düzene karşı çıkma eğilimi ve mücadelede durma isteklerinin öne çıkmasıdır. Ayağa kalkan ve kendi özgürlüğünü yaratan kadınlar eşit ve özgür bir dünyanın inşası için mücadele etme isteklerinde ortaklaştı. Kadın hareketi nesnel olarak ayaklanma günlerinde AKP iktidarını sarsmış ve kadın kitlelerinin savaşması için önünü açmıştır. Harekete damgasını özellikle, kadın kitleleri vurdu. Hareketin büyümesinde bir katalizör rol oynadı gençlik gibi... Kadın hareketi isimlerinin baş harfleriyle anılsa da, bu kadın kitlesine yakışan tanımlama “isyan kadınlarıdır”. Kadınlar, hayatlarının kuşatılmışlığına, tahakküm altına alınmasına, geleceksizliğe, kadın cinayetlerine, şiddete, tecavüze karşı ayağa kalktı. Hayatında sokağa çıkmamış kadınlar son derece radikal ve militan bir şekilde sokak savaşlarında, barikat savaşlarında, geri çekilme ve saldırı anlarında en ön saflarda yerlerini aldılar. Her direniş ve ayaklanma, kendi tarzını, dilini ve ruhunu yaratır. İşte Haziran ayaklanması da kendi kadın direnişçilerini yarattı. Kadınların atılganlıkları, militan tutumları ve pratik zenginlikleri ayaklanmaya damgasını vurdu.

Kentle kapitalizm arasında emek-sermaye gibi vazgeçilmez bir ilişki vardır. Kapitalizmin gelişmesini ve kapitalizmin yeniden üretilmesini sağlayan, sermayenin dolaşımının olduğu bir alandır. Kent demek aynı zamanda kadının iş hayatına katılması demektir. Kentler kapitalizmin kalbidir. Bundan dolayı sınıf mücadelelerinin en

keskin ve en sert yaşanacağı alanlardı kentler. Kentler, barikat ve sokak savaşlarının merkezleridir. Paris Komünü deneyimlerinden başlayarak burjuvazi, kentleri kent ayaklanmalarına ve barikat savaşlarına göre inşa etmeye başladı. Eylemlerin uzun süreli olması, kent merkezlerinde gerçekleşmesi, merkezlerin özgürleştirilmesi ve kurtarılmış bölgeler yaratılması taktiğiyle örgütlendi. Bu ayaklanma anında kent savaşlarına dair çok fazla deneyim birikti. Aslında bir anlamda kadınlar başta olmak üzere tüm direnişçiler bir kent gerillası gibi konumlandı ve kendi “özgür alanlarını” yarattı. Kent merkezlerini savunma, fiili inisiyatif alanları yaratma, alternatif kültür ve alternatif yaşam alanları yaratılma yolundan ilerlendi. Buraların korunmasından, kurulmasına kadar ezilenler ve özellikle kadınlar gönüllü olarak görevler aldılar. Kadın kitlelerinin önemli görevler üstlenmesine rağmen özel örgütlenmeler kurulamaması, kadınlara ait alanlar kurulamaması, en önemli eksikliklerden biriydi.

Sosyalist kadınların tutumu

Sosyalist kadınlar, ayaklanmanın başından itibaren içinde yer aldı ve en aktif öznelerinden biri oldu. Gücünü ve kitlesini seferber etti. Her kesimden kadın kitlesinin katıldığı ayaklanmayı anlama, kavrama ve fedakârca katılma bakımından sorun yokken, kadın kitlelerini yönlendirecek, harekete verecek örgütsel mekanizmaların kurulmasına öncülük etmemek önemli bir eksiklik olarak öne çıktı. Bir bakıma ayaklanmaya hazırlıksız yakalan-

diğimizi söyleyebiliriz. Belirli anlarda müdahalelerimiz olsa da harekete yön veren, önderlik eden olmayı başaramadık. Çatışma ve barikatlarda öne çıkarken, ayaklanmaya bir kadın bilinciyle önderlik etmede zayıf ve yetersiz kaldık. Örneğin, cinsiyetçi yaklaşımlara, küfürlere karşı bir tutum alınması hareketin olumlu yanı olsa da ayaklanmada siyasal bir özne olarak öne çıkışta sorunlar yaşandı. Kadın hareketi bileşenlerini bir araya getirerek bir kadın cephesi yaratma konusunda harekete geçmekte geç kaldık. Feminist kadınlarla sosyalist kadınlar arasındaki farklılıklar ayaklanma günlerinde iyice belirginleşti. Sistemin sosyalist kadınları kadın kitlelerinden ayırıştırma çabalarına, devrimcileri yoksaymaya çalışan anlayışlara karşı bu tür cephele kurmak, dayanışma örgütleri oluşturmak iyi bir cevap olurdu. Sosyalist kadınlar olarak temel görevimiz, toplumsal devrimin öznesi olmak ve bunun imkânlarını yaratmak olmalıdır. Bu kararlılık ve iradenin bizi yönetmesi gerekirken, durumu anlamada ve kavramada yaşanan bazı zayıflıklar, örgütlerimizin düzenli toplanmaması ve ayaklanma düzenine göre örgütler kurmamız bir zaafiyet olarak kendini gösterdi.

“Kadın devrimiyile siyasetin merkezine yürüyor, cins bilinciyle özgürleşiyoruz” sloganının eylemle buluştuğu, pratikte sınındığı günlerdi. Belki de kadın devrimini inşa etme günleriydi. Tecrübe kazanma, kadın kitlelerini anlama, onlarla buluşma anlardı. Bu açılardan da zayıf kaldığımızı tespit et-

mek doğru olacaktır. Anneler çocukları için eylem yaptığı zaman bu hareketin anlamını anlamakta ve kavramakta geciktik. İşte böylesi ayaklanma günlerinde inisiyatif koymak, bu iddiaya göre hazırlanmak gerekir. Ayaklanma halinin sürekliliğini yaratma inisiyatifi göstermek kadın kitleleri içerisinde çalışmanın özel olarak örgütlenmesi, yönetilmesiyle mümkün olacaktır.

Kent ayaklanmasının tetiklenmesinde, devletle kadın kitlelerinin ayrışmasında, barikat savaşlarının örgütlenmesinde, büyük militan kitle hareketinin oluşmasında sosyalist öncünün önemli bir rolü vardı. Ama bu tespiti sosyalist kadın bölüğü bakımından belirtmek yanlış olacaktır. Bu ciddi sorun üzerine derinlikli tartışmalar örgütlemeli, ayaklanma anlarında kadın kitlelerini savaşırma ve öncülük etme yöntemleri üzerine tartışmalıyız.

Ayaklanmada kadın kitlelerinin yönetilmesi, yönlendirilmesi ve kadın kitleleriyle dinamik bağların kurulması yaşamsal bir önemdedir. Bu perspektif-

le kadın kitlelerini kuşatmalı, ayaklanma bakış açısıyla örgütler kurmalı ve bir ayaklanma düzeni halinde örgütleri yönetmeyi başarmalıyız. Kadın kitleleri arasındaki çalışmayı hızlandırmak, kadın komisyonları kurmak, demokratik kadın örgütlenmeleri yaratmak, örgütlemek, her semtte kadın birimleri oluşturmak acil görevlerimizdendir. Kadın devriminin iç dinamiklerini açığa çıkarmak, ancak komisyonla-

rın kurulmasıyla ve kadın kitlelerinin örgütlenmesiyle mümkündür. Kadın kitlelerinin eylemsel ve inisiyatif gücünü örgütleyen tarzda mahalle, sokak, savunma ve direniş komiteleri şeklinde örgütlenme yolundan ilerleyebiliriz. Kadın kitlelerinin taban örgütleri şeklinde örgütlenen, kadın kitlelerinin doğrudan fikirlerini beyan ederek sürece dahil oldukları forum örgütlenmelerini yeniden canlandırmak, harekete geçirmek önemli olacaktır. Bugünden kadın kitlelerinin sürece katılmasını sağlayan çalışmalar yoğunlaştırılmalı, kadın özgürlük mücadelesini büyüten hareketlerin oluşması için zeminler ve örgütler yaratılmalıdır. Kadınların muazzam enerjisi olmadan, başka bir dünyanın yaratılması mümkün

değildir. Ayaklanma günlerinde devrimin nasıl bir şey olduğunu yaşadık, anladık. Evet devrim bize göz kırptı. Hiç yorulmadan, devrim mücadelesinin engelli yollarını aşarak, kadın kitleleriyle organik bağlarımızı güçlendirdiğimiz oranda kadın kitleleri arasında siyasal bir özne olabilir, hatta devrime “hoşgeldin” diyebiliriz. Clara Zetkin’in dediği gibi “her istek kendine yol bulur”. Clara’nın bu sözleri hiç bu kadar anlamlı olmadı. O zaman yolumuz devrim yoludur. Yolumuz kadın devrimini gerçekleştirmektir. Bunun için sosyalist kadınlar olarak ısrarla, inatla, kararlılıkla, iradeyle devrimin imkanlarını yaratmakla yükümlüüz. Bu, bize kadın kitlelerinin yüklediği bir görevdir.

“Ses Ver Şiddeti Durdur” Kampanyası Işığında Kadın Kitlelerini Örgütleme Sorunları

Şiddete karşı örgütlediğimiz kampanya bir çok yönüyle başarılı, özgün ve önemli bir deneyim olduğu için tartışmayı buraya yoğunlaştırmak anlamlı olacaktır. İşçi, emekçi ve genç kadınları erkek egemen düzene ve sermaye egemenliğine karşı mücadeleyle seferber ederek, SKM’lerde iradeleştirmek istiyoruz.

Sosyalist kadın aydınlanmasının temel noktalarından biri, kendimizi değiştirmek ve örgütlülüğümüzü güçlendirmektir. Ancak özneler olarak değişirken, kadın kitlelerini örgütlü bir güç olarak açığa çıkarmak ve değiştirmek göreviyle de karşı karşıyayız. Bunu başardığımız ölçüde değişirken değiştirme iddiamız yaşamda karşılığını bulur. Clara Zetkin’in, “Görüşümce eğer her ülkenin komünist partisi erkekleri devrime yönlendirmede olduğu gibi aynı enerjiyle proletaryanın vereceği meydan savaşları için kadınları da kendine çekmez, devrimci eğitimden geçirmezse, bu devrime de devrim için kitlelerin harekete geçirilmesine muazzam zarar verecektir. Kadınları da bilinçli üyeler olarak devrime katmak ve eğitmek için çaba göstermeyen tüm yoldaşları, devrimin bilinçli baltalayıcıları olarak adlandırıyorum” sözleri, bu anlamıyla pratiğimizin harcı olmalıdır.

Sosyalist Kadın Meclisleri olarak, 27 Temmuz-27 Kasım 2011 tarihleri arasında örgütlediğimiz, “Ses ver şiddeti durdur, şiddete karşı bir milyon imza” kampanyası, önemli politik, ideolojik kazanımları olan, ciddi deneyimler içeren başarılı bir çalışmaydı.

Kadınların kendilerine dayatılan toplumsal baskı ve şiddetin her türüyle daha fazla çatışır olduğu bir dönem-

de, bu isyanı görünür kılarak, tepkiyi açığa çıkarmak ve bu dinamikle dolaysız ilişkilenecek hedefiyle yüründü.

Kampanyanın ortaya çıkardığı sonuçlara dair önemli tartışmalar yapıldı. Bundan dolayı, genel bir değerlendirmeden çok kampanyayla deneyimlediğimiz, Haziran ayaklanmasıyla bir kez daha karşımıza dikilen kadın kitlelerinin durumlarını değiştirme istek ve yönelimine rağmen bu dinamikle ilişkilenecek, güçlü bağlar kurmak söz konusu olduğunda neden başarılı olamadığımızı mercek altına almalıyız. Kimi zaman yeni öğreniyormuşçasına gündemleştirecek de dünyayı yeniden keşfetmiyoruz. Ancak sürekliliği olan, son yıllarda ise daha can yakıcı bir hal alan, kitleler içerisinde kök salma sorunu üzerine bir kez daha vurgu yapmak kadın devrimi hedefimiz bakımından zorunlu bir olgudur.

Şiddete karşı örgütlediğimiz kampanya bir çok yönüyle başarılı, özgün ve önemli bir deneyim olduğu için tartışmayı buraya yoğunlaştırmak anlamlı olacaktır. İşçi, emekçi ve genç kadınları erkek egemen düzene ve sermaye egemenliğine karşı mücadeleyle seferber ederek, SKM’lerde iradeleştirmek istiyoruz. Bu nedenle kampanyamızın ve bir kadın başkaldırısı olarak açığa çıkan Haziran ayaklanmasının deneyimlerini sindirerek, kazanımlarından güç alarak yürümek kritik önemdedir.

Kampanyadan bazı kesitler

İlk etap, “Mezar değil, dayanışma evi istiyoruz” talebiyle İstanbul, Ankara ve Antakya illerinde toplanan imzaların belediyelere verilmesiydi. Her gün 5 kadının katledildiği, şiddetin yaşamlarının bütün olanaklarına yayıldığı bir dönemde kadınların aileyle, evlilikle çatışmaları artmış, özdeşleşmek için erkekle mücadele ederken, kendiliğinden bir bilince ulaşmışlardır. Kadınların durumlarını değiştirmek için mücadeleleri boşanma davalarındaki

artışla da kendini göstermiştir. Kadının kendiliğinden isyanına, erkeğin yanıtı yargı ve devlet ittifakıyla şiddeti, cinayetleri tırmandırmak olmuştur.

Kadınların can güvenliği, barınma sorunları bu tabloda temel bir önemde olmasına rağmen kadın barınma evlerinin sayısı 46’dan ibarettir. Buradan bakıldığında, belediyeleri barınma evleri açmaya zorlayacak toplumsal zemin mevcut olduğu halde ulaştırdığımız imzaların takipçisi olmayışımız temel sorunlardan biri olmuştur. Daha da talihsiz olanı, imzaların neredeyse gündem dışı kalmasıdır.

Bu noktada, imzalarını aldığımız kadınlarla birlikte belediye önlerinde açıklamalar örgütlemek, basın yoluyla yaratılacak bir kamuoyu desteğiyle heyetler oluşturup görüşmeler yapmak mümkündür. Bu yolla belediyeleri barınma evleri açmaya zorlayarak somut kazanımlar elde etmenin olanağı vardı. Bu başarısızlığı durumunda ise temel bir ihtiyaç olan kadın dayanışma merkezleri için olanak yaratılabilmesi önemli örgütsel bir kazanım olurdu.

Bu kazanımlarla kadın kitlelerini örgütleme arasındaki bağın görülmeşi, önemli örgütlenme durakları olarak değerlendirilmeyişi, cins bilincini oluşturma sürecimizin temel engellerinden biridir. Böylesi bir kazanım, kadınların kendi güçlerinin daha fazla farkına vararak idareleşmelerinin dayanağı olabilirdi. Buradan, kadınların can güvenliği ve barınma sorunlarının ne denli hayati olduğunu yeterince kavrayamadığımız sonucu çıkar. Keza kadın kitleleriyle özdeşleşme sorunlarımızın da göstergesidir.

İkinci etapta, iddialı bir çalışmayla bir milyon insana ulaşılarak başarılı bir pratik ortaya çıkarıldı.

Çalışmanın merkezinde duran ve yıllardır kullanageldiğimiz imza kampanyası etkin bir örnek olmuştur. Ancak, 300 bin imza toplanması, toplumsal tepkinin boyutu düşünülüğünde yetersiz kalmıştır.

Ki bu sonuç da son iki ayda ortaya konulan pratikle elde edilmiştir.

İmza kampanyasında stantların öne çıkması, il ve ilçe merkezlerinde kitleyle temas edecek alanlar tutmak açısından isabetlidir. Bu kampanyanın değişik kesimlere ulaştırılmasında özel bir rol oynamıştır. Çalışmadaki temel sorun kapı kapı, birebir ilişki geliştirecek ev ziyaretleri yapma yöneliminin zayıf kalmasıdır. İmza halkalarının yaygınlaştırılması bakımından önemli bir eksiklik yaratmıştır.

Dahası imza gönüllülerinin yaygınlaşması kitlelerle politika yapmanın önemli bir yanını oluştururken, bırakın çat kapı ev ziyaretlerinde stantlarda tanıştığımız kadınları kampanyaya dahil etmeyi parti çeperimizi dahi etkinleştirdiğimiz söylemez. İmza föylerindeki mail ve telefon bölümlerini on binlerce kadın doldurduğu halde mail grupları, cep mesaj sistemi oluşturmada ise sınırlı çabalar dışında yol alamadık.

Bu pratiğin toplamında, sesimizi geniş kitlelere ulaştırmada başarılı bir çizgi izlendi. Kadın hareketi içerisinde siyasi etkimin belirginleştiği bu politik atılımı neden örgütsel bir atılıma dönüştüremedik?

Kadın kitlelerine yabancılaşma

AKP'nin cinsel politikalarına karşı kadın kitlelerinin tepkisi son yıllarda sokakta kendini daha fazla ifade etmiştir. Kadın cinayetleri, şiddet kürtaj yasası gibi bir dizi gündem, öncü politik kadın hareketinin kadın kitleleriyle

buluşmasının zemini olmuş, bu buluşma kanalları kadınların şiddeti toplumsal bir sorun olarak görmesini sağlayarak, farkındalık yaratmıştır.

Şiddete karşı kampanya, kadın kitlelerinin politikaya açıklığını daha somut görmek açısından özgün bir deneyimdi. Milyonlarca kadının evde, işte, sokakta uğradığı her türlü şiddete karşı toplumsal duyarlılık yaratılması, mücadelenin yükseltilmesi talebine ilgisiz kalması nasıl beklenebilirdi ki!

Keza kadınların tekil direnişleri evin "kutsal eşğini" aşip politik öncülerıyla buluşup bilinçli bir tutuma dönüştükçe hareket güçlendi. Buradan hareketle; kadın kitlelerindeki kendiliğinden isyanın birikmiş öğelerinin kampanyanın politik ve örgütsel hedefleriyle buluşma zemini güçlüydü. Bu zemini değerlendirebilmek bakımından kitle çalışmasındaki birikim ve deneyimimiz önemli avantajlar sunuyordu.

Şiddete karşı kampanya, kadın kitlelerinin politikaya açıklığını daha somut görmek açısından özgün bir deneyimdi. Milyonlarca kadının evde, işte, sokakta uğradığı her türlü şiddete karşı toplumsal duyarlılık yaratılması, mücadelenin yükseltilmesi talebine ilgisiz kalması nasıl beklenebilirdi ki! Keza kadınların tekil direnişleri evin "kutsal eşğini" aşip politik öncülerıyla buluşup bilinçli bir tutuma dönüştükçe hareket güçlendi. Buradan hareketle; kadın kitlelerindeki kendiliğinden isyanın birikmiş öğelerinin kampanyanın politik ve örgütsel hedefleriyle buluşma zemini güçlüydü. Bu zemini değerlendirebilmek bakımından kitle çalışmasındaki birikim ve deneyimimiz önemli avantajlar sunuyordu.

Böyle olmasına rağmen çalışmalarımızın süreklilik kazandığı alanlara genel hâkimiyetimiz olsa da kitle çalışmasında istikrar ve derinleşmede gerilediğimiz, etkimizi kalıcılaştırma sorunu yaşadığımız açıktır. Dönemsel, yoğunlaşmış çalışmalar ve kampanyalar üzerinden kitle ajitasyonu ile temas ettiğimiz alanlarda ise kitle çalışması yönelimimiz zayıf kalmıştır. Kampanya sürecinde geniş kadın kitleleriyle buluşabilme olanaklarına dair öngörülerimize

rağmen önümüzü görecektir bir hazırlık yapmayışımızı nasıl açıklayacağız?

Mesela, değişik alanlardaki kadın profilini çıkarabildik mi?

İlk kez temas ettiğimiz kadınların duygu ve düşüncelerini anlayarak potansiyellerini açığa çıkaracak bir planımız var mıydı?

Yıllardır bulunduğumuz alanlardaki kadın potansiyelini ne kadar görebildik?

Kadın kitleleriyle sürekliği olan, dolaysız ilişki kuramadığımız bir gerçektir. Temas etmekle sınırlı kalan ilişki biçimi doğal olarak yüzeyselliği koşullamış ve yabancılaşmayı derinleştirmiştir.

Değişik alanlardaki kadın profilini çıkarıp, alanların özgünlüklerine göre plan yapmak yerine çalışmalarımızı önemli düzeyde yöneten genel planlamalar yapıldı. Oysaki kitlelerin bağrında biriken patlama öğelerini görebilmek için öncelikle kitlelere gitmek, derin bağlar kurmak gerekirdi. Ancak kitle çalışmasında ısrar ve derinleşme sorunlarımız kadın kitlelerini tanımamız önünde temel bir engel olmuştur.

Haziran günlerindeki pratiğimiz, yaşadığımız yabancılaşmanın boyutlarına dair önemli bir veriydi. Ayaklanmaya dair değerlendirmelerde, milyonların kararlılığı, hesap sorma bilinci, özverisi, cüreti karşısında sarsıldığımız, kitlelerle aramızda oluşan mesafeyi somut olarak gördüğümüz vurguları öne çıkıyordu.

Haziran ayaklanmasında sokakları özgürleştiren milyonların önemli bir ağırlığını oluşturan kadınlar devletin çıplak şiddetiyle karşılaşarak erkek devlet şiddetinin iççeliğini somut olarak gördüler.

Barikat başlarından kütüphane, ortak mutfak, sosyal medyanın örgütlenmesine değin ayaklanmanın bütün aşamalarında kadınlar örgütçülükleriyle öne çıktılar. Aynı zamanda fikir oluşturma, karar alma süreçlerinde etkin olan kadınlar, homofobik, transfobik, cinsiyetçi yaklaşımlara karşı mücadele ederek değişik

dönüştüren bir rol oynamışlardır. Kadın devriminin güncelliğinin en somut ifadesi Haziran ayaklanmasıdır.

Gezi direnişinde “tanıdık” kitlelerin özverisi militanlığı karşısındaki şaşkınlığımız ise önemli bir sorundur. Kitlelerin değişebilirliğine dair güçlü bir inanç olmadıkça, ısrarla kitlelere giderek yaşam alanlarından kuşatıp örgütlemek mümkün değildir.

Kampanyamıza dönersek, yüz binlerce kadınla temas ettik. Binlercesi yaşadığı şiddeti paylaştı. Psikolojik, hukuki destek ihtiyacıyla parti örgütlerimize onlarca kadın başvurdu.

Tek tek bazı örnekler bakımından hukuki, psikolojik destek sunabilsek de esasta ihtiyacı yanıtlayacak birimler kurma yönelimimiz zayıf oldu.

Peki yaşadıklarını paylaşarak destek isteyen kadınlarla ne kadar özdeşleştik? Kadın dayanışmasının gücüyle sarıp sarmaladık mı?

Bu sorunlardan hareketle, sosyalist kadınlar olarak aydınlanmanın ışığıyla değişip dönüştüğümüz oranda kadın özgürlük mücadelesinin ihtiyaçlarına yanıt olabilir, kadın kitleleriyle aramızdaki mesafeyi kapatabiliriz. Cins bilicinde aldığımız yol kadın kitlelerine yakınlaştıracak ve özdeşleşme düzeyimize doğrudan yansır, onların ilgi ve güvenini sağlar.

Kadın devriminin güncelliği kavranmadan, kitlelere gitmek yabancılaşma gerçeğini ortadan kaldırmaz. Dolayısıyla, kadın kitlelerini örgütleme zorunluluğu görülmelidir.

Etkin bir siyasi çalışma olan kampanyayı neden örgütsel sorunları çözmenin kaldırıcı haline getiremedik?

Somut politika örgütsel hedefler

Kitlelerle güçlü bağlar kurmak, iradeleştirmek, sistemli bir örgütlenme faaliyetiyle mümkündür. Orta ve uzun vadeli örgütsel gelişim stratejileri oluşturmak,

bu planların parti örgütlerini yönetmesinde ısrarlı olmak hayatı önemdedir. Kendi gelişiminin bütün boyutlarına hakimiyet ancak buradan sağlanabilir.

Örgütsel çalışmada hakimiyet sorunlarına neden olarak yüzeyselliğe zemin hazırlayan günübürlük planlar enerji açığa çıkarmaz, üretkenliği düşürür. Siyasi çalışma ne kadar etkin yürütülürse yürütülün örgütsel gelişim stratejisine bağlı kılınmadıkça somut kazanımlara dönüştürülemez.

Öncelikle hangi siyasi ya da örgütsel çalışma olursa olsun, örgütsel kazanımları güvenceleyen temel olgu çalışmayı yürütecek güçlerin kafa açıklığıdır. Bunu yakalamak için karargah çalışması zorunlu bir pratik olarak öne çıkmaktadır. Karargah çalışması, sürecin doğru analiz edilerek, politik hedeflerin belirlenmesi, parti örgütleri ve kadrolarına hakim olacak şekilde güç ve olanakların somut dökümünün yapılması, hazırlık aşamasından başlayarak çalışmayı bütün boyutlarıyla ele alan, yürürken karşılaşılabilecek olasılıkları da hesaba katan bir gelişim stratejisi oluşturulmasıdır.

Örgütsel gelişim hattı oluşturulduktan sonra, partinin bu plana bağlı olarak yeniden düzenlenmesi için bütün parti örgütlerinde amacın kavranmasını sağlayacak şekilde gündemleştirilmesi önemlidir. Böylelikle ilçe ve il örgütleri, kendi alanlarının özgünlüklerini dikkate alarak merkezi kararları güçlü bir iradeyle yaşama geçirecek bir bakış açısıyla süreci kazanabilir.

Kampanyamızda karşımıza çıkan tablo bu mu?

Her şeyden önce planlamanın hazırlık, kampanya süreci ve sonrasında birlikte yapılması elzemdir. Kampanya anıyla sınırlı bir değerlendirme bütünü anlamak bakımından sınırlı kalacaktır. Dahası bu tek yanlı bir bakış açısına da düşürür.

İyi bir hazırlık, el yordamıyla yürüme yerine sürecin bütünlüklü yönetimini

güçlendiren sonuçlar yaratır. Hazırlık aşamasının kritik bir önemde olduğu aşıkardır. İnsan gücüne, olanaklara hakimiyet gelişim kanallarının somut tespiti, güçlü bir hazırlığın örgütlenmesinde olmazsa olmazdır.

SKM örgütlerimizde kimi tartışmalar yapılmış olsa da, bütün parti örgütlerinde temel gündem olmasına denk düşen bir önemle tartışıldığından söz edemeyiz. Ayrıca, bu kadını erkeği ile kolektifin bir kadın partisi gibi çalışmasında sorunlara neden olmuştur. Doğal olarak, parti örgütleri bakımından bir kafa açıklığı yaratıldığından bahsedilemez.

Parti güçlerinin örgütsüzlüğü sorunu

Kadın kitlelerinin mücadeleye seferber edilmesi, partililerin seferberlik düzeyiyle doğrudan ilgilidir. Tam da burada, iç örgütsüzlük sorunu çıkıyor karşımıza.

Partili güçlerin örgütsüzlüğü gerçeğini görerek çevre çeperlerimizden başlayarak bütün güçlerimizle adı konmuş somutlanmış bir ilişki yaratılması sorunu çokça tartışlageldi. Partinin çağrularına yanıt vererek çalışmalarımızda değişik düzeylerde yer almış olan önemli bir gücün olduğu açıktır. Halihazırda örgütsüz olan bu parti kitleleriyle ilişkinin somutlanması özel bir yoğunlaşma gerektirir.

Kampanya iç örgütsüzlüğümüze müdahale etmenin, güçleri yeniden düzenlemenin, her biriyle ilişkileri özel olarak planlamanın olanaklarını yaratıyordu. Tüm parti örgütlerindeki üyelerimizin, çevre çeperimizdeki ilişkilerin listesinin çıkarılarak görüşmeler yapılması yoluyla çalışmanın parçası haline getirilmesi hazırlık sürecinin temel kararlarındandı.

Bu karar doğrultusunda adımların atıldığı kimi olumlu örneklere rağmen kolaycılığın seçilerek en yakınımızdakilerle sınırlı planlamalar yapılması yaygındı. Mesela, en kötü durumda binlerce kişinin

imza toplayarak, halkaları büyütme çalışmasına dahil edilebileceği gerçeğine rağmen özel bir yoğunlaşma sağlanarak güçlü bir irade açığa çıkarılamadı.

Sürecin bütününe örgütçü bir kafayla yaklaşma konusunda ciddi bir sorun olduğu görülmelidir. Stratejik düşünmek yerine günü kurtaran bir yönelim egemen olmuştur. Keza, kampanyayı değişik alanlarda SKM örgütlerinin kuruluşunun zemini haline getirmek için somut planlamalar yerine genel beyanların ötesine çok geçmeyen bir pratik sergilenmiştir. Yaygın kadın ilişkilerimizin, görevleri farklı esnek SKM komisyonları ve örgütlerinde görevlendirilmesi mümkünken eksik kalmıştır.

Bu kapsamda bir diğer nokta, partili kadınlar arasında ajitatör, propagandacı ve örgütçüler yetiştirilmesinin, örgütsel niteliğin geliştirilmesinde özel bir yerde durmasıdır. Uzmanlaşmaya dayalı bir örgütsel faaliyet yürütülemediği sürece, durumu idare eden bir tarzın gelişmesinden kaçınılamaz. Kampanyada olan

Yüzlerce ajitatör, örgütçü açığa çıkararak geliştirmenin olanaklarının ne kadar güçlü olduğu, çalışmanın değişik aşamalarında kendini göstermiştir. Başarılı, örnekleri çoğaltma yönünde ise eksik kaldık.

Her partiliye, çevre çeperimizde bulunan her kadına yeteneği ve kapasitesi ölçüsünde görev vermek uygun bir planlamayla mümkündür. Belirsizliğe yer bırakmayacak planlarla, kadınların yaşam

alanlarına giren bir örgütlenme hattı geliştirmek, karşımıza çıkan her ilişkiyi olanağa çevirmek, alanlarda derinliğine çalışmanın somut, dokunabilir kazanımların önemli bir kaldıracına dönüştürülebilirdi.

Süreklilikte ısrar başarının anahtarıdır

Uzun soluklu, derinleşmiş bir kitle çalışması için değişik siyasi gündemlerle milyonlarca kadının kapısını çalıyoruz. İlişki biçimini, yoğunlaşmış dönemlerle sınırlamaktan kesinkes uzak durarak, her günkü çalışmamızın parçası haline getirmeliyiz. Aynı şekilde örgütsel sorunları siyasi mücadelenin etkinliği içerisinde çözme perspektifi zayıf kaldığı müddetçe örgütsel süreklilik sağlanamaz. Kampanyamızdan örneklersek; imzasını aldığımız kadınların önemli bir ağırlığının kampanyanın sonuçlarına dair belgilendirilmeyi talep ettikleri sır değil. On binlerce kadının irtibat bilgilerini vermeleri, yeniden temas etme isteği değilse nedir?

Uzun soluklu, derinleşmiş bir kitle çalışması için değişik siyasi gündemlerle milyonlarca kadının kapısını çalıyoruz. İlişki biçimini, yoğunlaşmış dönemlerle sınırlamaktan kesinkes uzak durarak, her günkü çalışmamızın parçası haline getirmeliyiz. Aynı şekilde örgütsel sorunları siyasi mücadelenin etkinliği içerisinde çözme perspektifi zayıf kaldığı müddetçe örgütsel süreklilik sağlanamaz. Kampanyamızdan örneklersek; imzasını aldığımız kadınların önemli bir ağırlığının kampanyanın sonuçlarına dair belgilendirilmeyi talep ettikleri sır değil. On binlerce kadının irtibat bilgilerini vermeleri, yeniden temas etme isteği değilse nedir?

Çalışmanın başladığı andan itibaren elimize ulaşan irtibat bilgilerinden mail grupları, cep mesaj sistemleri oluşturarak, Sosyalist Kadın Meclislerini tanıtan görsel ve yazılı ürünlerin eylem ve etkinlik bilgilerimizin paylaşılmasına yönelik ısrarımız, kadınlarla ilişkimizin devamını sağlayacağı gibi çalışmalara dahil edilmelerinin zemini haline getirebilirdi.

Kahvaltı, film gösterimleri, seminerler vb biçimler daha yaygın örgütlenerek kadınlarla buluşup

kampanyayı anlattığımız fikir ve önerilerini aldığımız daha canlı bir ilişki yaratılmasında rol oynayabilir. En küçük katının bile değerlendirilebilecek bir yönelimle değişik alanlarda işlevi farklı, esnek, sayısız SKM komisyonu kurarak düzenli toplantılarla sorumluklarını somutlayan bir pratik hat izlenmeliydi. Kabul etmeliyiz ki elimizdeki mail adresleri ve telefon numaralarını değerlendiren bir pratik geliştirmeyişimizden dolayı çalışmanın kadınlar üzerindeki etkisinin anlaşılması kazanımların kitleye mal edilmesi de mümkün olamadı. Zira, kadın hareketinin ısrarlı mücadelesi ve kampanyamız sonucunda AKP Hükümetinin kadına yönelik şiddete karşı bazı tedbirler almaya yönelmeleri önemsenmesi gereken kazanımlardı. Bu kazanımların kadınlarla buluşturulması güven ilişkilerimizi geliştirir ve devrimci kararlılığımıza dair önemli bir veri olarak manevi saygınlık yaratırdı. Kaldı ki irtibat bilgilerini veren kadınlara ulaşıp kampanya bilgilerini, somut kazanımları paylaşmamız söz, eylem tutarlılığı, güvenilirlik, devrimci ciddiyet, sorumluluk bakımından da önemsenmeliydi.

Sorun araçlarda değil anlayışta

Siyasi mücadelede her somut durum ve sorunu doğru tahlil ederek politika geliştirmek, uygun mücadele araç ve biçimlerini uygun yerde değerlendirmek stratejik önemdedir. En “mükemmel” araç dahi uygun politik zeminde etkinleştirilmediğinde işlevsiz kalma riskiyle karşı karşıyadır. Araç ve biçimlerde

tek yanlılığa düşmeden, birçok aracı bir arada etkin kullanmada önemli bir deneyim biriktirdiğimiz rahatlıkla söylenebilir. Kampanyamızda da kadınlarla doğrudan temasın kanalları olabilecek araçlar kullanıldı. Burada, araçlarla doğru bir ilişki kurabildik mi sorusunu yanıtı önemli bir yerde durur.

Mesela imza kampanyasına bakalım

Bir milyon imza çalışmalarımızı yönetmesi gereken somut bir hedefdir. Nihayetinde bir milyon insanı bu bilinçli tutuma dahil etmek önemli bir başarı olacaktır. Bundan dolayı, imza hedefine ulaşmada merkezi stantların süreklileştirilmesi özel bir yerde duruyordu. Aynı zamanda çalışmanın daha geniş bir kitleye ulaştırılması ve kadınların bize ulaşması olanağını yaratıyordu.

Buradan bakıldığında merkezi stantlarda ısrarın anlaşılır olmayan bir yanı yok. Asıl sorun imza hedefine ulaşmaya kilitlenerek mahallelerde, ilçelerde, birebir ilişki kurarak imza toplamak yerine stantların

öne çıkarılmasıdır. Bunlar karşı karşıya konulmadan, birbirini güçlendirmesi gereken araçlardır. Sorunun merkezinde kitlelere gitme sorunumuz durmaktadır.

Stantların süreklileştirilmesinden bir adım gerilemeden, kadınlarla yerelerde yaşam alanlarından temas ederek ilişkileri kalıcılaştırma yolundan yürümeliydik. Kapısını çaldığımız her evde işçi, emekçi, genç kadınlara duraksamadan imza foyü vererek

çalışmalarla ilişkilendirmek zor değildi. Bu esnek ilişki biçiminde ısrar ederek, imza toplamayı örgütlemenin bir aracına dönüştüremedik.

İmza föyleriyle sınırlı, stantların kadınlarla sohbet etmenin koşulları bakımından zayıf kaldığını, resim sergilerinin etkili araçlar olduğunu bir kez daha deneyimledik.

Etkili bir diğer araç da anket formlarıydı. Kadınların cinayetlere, şiddete karşı tutumlarını anlamak, önerileriyle sürece dahil edebilmek için uygun bir araç olan anketi etkili kullanamadık.

Alışıl gelmiş basın açıklamaları yerine “şiddete karşı 5 dakika sen de otur” eylemleri özgün bir biçim olarak ilgi gördü. Esnekliği kitle katılımını kolaylaştırıyordu. Sürekliliği önemli olanaklar açığa çıkarabileceksen ısrarlı olunamadı.

Tren ve vapurlarda yapılan eylemler de etkili örneklerdi. İş saatleri dikkate alınarak, önemli bir kitleye ulaşılmasının olanağı yaratıldı.

Tiyatro etkinliklerinin kampanyanın canlı araçları olarak değerlendirilmesi öğretici bir deneyim olarak kaydedilmelidir.

Kampanya sonucunda örgütlenen kadın mitingi, kampanyanın siyasi etkisinin ölçütü olarak değerlendirilemez. Üstelik mitinge kadın katılımının örgütlenmesinde ciddi bir yoğunlaşma içinde olunamadı. Mitinge çağrı için planlanarak ilçeleri dolaşacak isyan otobüsü gibi biçimler mali engellere takılarak örgütlenemedi.

Kampanyadan sonra, çalışma boyunca yaratılan kadın ilişkilerini kalıcılaştırarak örgütlenmenin araçlarından biri

olarak yapılan “örgütlüysek güçlüyüz kurultayları”nın katılımı zayıf kaldı. Kurultay çağrılarının bir kitle çalışmasına dönüştürülmeden kendi güçlerimize çağrılarla sınırlandırılması kitlesellik sorununun da temel bir noktadır. Görünen o ki aracın rolü de anlaşılammıştır.

Sonuç olarak;

Taktik başarılar dönemsel enerji yaratsa da stratejik amaca bağlı kılınmadığı sürece kalıcılığı sağlanamaz. Bu kampanyada olan tam da budur. Başarılı bir çalışma yürütülmüş ama belirlenen amaç doğrultusunda kararlı bir yürüyüş söz konusu olmadığı için ortaya konan emeğe denk düşecek bir verim elde edilememiştir.

300 bin kişinin imzasını almak, bunu çok aşan bir kitleyle buluşmak önemlidir ama kadın devrimi hedefiyle yola çıkıyorsak kadınlarla buluşmakla yetinmeyip örgütlemek zorundayız. Keza, sosyalist kadın aydınlanması bakımından da kampanya daha fazla yol açıcı olabilirdi.

Kampanya temel alınarak ortaya konan bu tablo, kadın devriminin güncelliği fikri ve duygusunun bizi ne denli yönettiğine dair de veri sunuyor. Dahası cins bilinci, kadın kitleleriyle ilişkimizde karşılığını buldukça anlam kazanır. Kadın kitlelerine güven, duygudaşlık, ortak akıl ve iradeyle kadın dayanışmasının gücünü açığa çıkararak ataerkil düzene ve sermaye egemenliğine karşı mücadeleyi büyütmeliyiz. Ezilen kadınlarla buluşmadıkça cins bilincine dair sarf ettiğimiz sözlerin değeri olmaz. Bunun için de kadın kitlelerinin gücünü örgütlenmeyle açığa çıkarmalıyız.

Yönetme ve Kadın

*“Erkekler savaş alanına, kadınlar ocak başına
Erkeğin eline kılıç yaraşır, iğne kadına
Erkek kafa aranır kadında yürek
Erkek buyurur, kadın baş eder
Bundan başkası aklı karıştırır.”*

Tennyson

Yönetim olgusu

İlkel komünal topluluklarda yönetim olgusu tüm toplumsal yapıyı kapsayan bir niteliğe sahipti. Zira kamusal ve özel alanlar arasında herhangi bir ayırım söz konusu değildi. Yaşamın merkezinde gereksinimlerin ve insan toplumunun üretimi durmaktadır. Bu ikili üretimde toplumda kamusal bir özelliğe sahipti. Dolayısıyla, ilkel yaşamın bütün etkinlikleri esasında kamusal ve örgütlenmesi de bu niteliksel özelliğe göre planlanıyordu.

İlkel komünalizmin soy topluluklarında yönetim işi, yaşamın örgütlenmesi ve bunun bazı yönetsel araçların düzenlenmesini içeriyordu. Yönetimin toplumsal boyutunda kadınlar aktif biçimde yer alıyor ve yaşamın düzenlenmesinde, sürdürülmesinde önemli bir rol oynuyordu. Kadınların gereksinimlerin üretiminde rolü önemliydi. Kadınların tarımda ve hayvanların evcilleştirilmesinde oynadığı rol genel kabul görmekteydi. Aynı şekilde insan üretiminde de kadınlar temel bir noktada duruyorlardı.

İnsanlık tarihinin ilkel dönemlerinde yeryüzü üzerinde insan nüfusunun az olması insan üretimini değerli kılıyordu. Gereksinimlerin ilkel koşullarda üretildiği bu dönemde nüfus önemli bir faktör olarak karşımıza çık-

İlkel komünalizmin soy topluluklarında yönetim işi, yaşamın örgütlenmesi ve bunun bazı yönetsel araçların düzenlenmesini içeriyordu. Yönetimin toplumsal boyutunda kadınlar aktif biçimde yer alıyor ve yaşamın düzenlenmesinde, sürdürülmesinde önemli bir rol oynuyordu. Kadınların gereksinimlerin üretiminde rolü önemliydi. Kadınların tarımda ve hayvanların evcilleştirilmesinde oynadığı rol genel kabul görmekteydi.

maktadır. Bu bağlamda insan üretimi ilkel topluluklar bakımından kritik bir noktada durmuştur.

İlkel topluluklarda insan üretiminde babanın biyolojik rolü bilinmiyordu. Buna karşı annenin rolü bilinmektedir. Bu gerçeğin etkisiyle analık hukuku bütün antik çağlar içinde yaşamış halklarda uygulanmıştır ve yaşamın düzenlenmesi de buna göre şekillenmiştir. Burada soy örgütlenmesi en küçük ve temel bir yapılanma olarak karşımıza çıkmaktadır. Soy örgütlenmeleri; akrabalık bağı, ana-soy gelişimi ve soy içindeki evlenmelerin yasaklanması gibi üç temel anlayışa dayanmaktadır.

Bu üç anlayış temelinde yapılan soy toplulukları komünal toplumun ilerleyen aşamalarında çeşitli örgütlenmelere gitmişlerdir. Grup mülkiyetinin devreye girmesiyle birlikte soy toplulukları hem kendilerini korumak hem de doğaya karşı mücadelelerini güçlendirmek için diğer soy topluluklarıyla konfederal birliklere gitmişlerdir. Konfederal yapı içerisinde yer alan soy toplulukları kendi aralarındaki ilişkilerin düzenlenmesi, üzerinde yaşadıkları toprakların ve yaşam alanlarının korunması için savunma birliklerinin oluşturulması gibi birçok işin yürütülmesi için kurullar oluşturarak çeşitli yönetim birimleri oluştururlar. Bu kurulların başkanlarını ve askeri komutanını seçerler. Kurulların oluşturulması ve başkanların seçilmesi sürecinde soy toplumunun bütün üyeleri kendi iradelerini bu sürece yansıtırlar. Özellikle kadınların karar mekanizmalarında sözü belirleyici noktalardan biridir. Soyun “dış” işleri olarak nitelendirilebilecek bu soy örgütlenmelerinde yaygın olarak esasında erkekler görev alır.

İlkel topluluklarda yaşamda aktif yer alan kadınlar, yönetim işinin esasında “dış işleri” olarak söylenebilecek işlerde görev almıyorlardı. Esasında üretim ve yeniden üretimde konumlanarak soyun “iç” işleri olarak nitelendirilebilecek alanda yer al-

mışlardı. Gereksinimlerin ve insan üretiminin merkezinde duran kadın, bu bakımdan toplumsal yaşamın en kritik yerinde bulunmaktaydı.

İlkel topluluklarda işler arasında ayırım söz konusu olmadığından erkeklerin bu örgütlenmelerde yer alması onlara herhangi bir ayrıcalık tanımaz. Zira yapılan tüm işlerin kamusal bir niteliği vardır. Dahası ve ön önemlisi, ilkel topluluklarda özel mülkiyet olmadığı için bu alanların çıkarlara göre kullanılması da ya da egemenliğin bir aracına dönüştürülmesi de söz konusu değildir. Ayrıca ilkel komünal yaşamın merkezinde gereksinimlerin ve türün üretimi durmaktadır. Ve burada da esasta kadın aktif olduğu için soy örgütlenmelerinde erkeğin görev alması genel yaşamın yönetilmesinin bir parçası durumundadır.

Doğal iş bölümü ve kadın

Soy örgütlenmesi, insanın sürü halinden topluluk biçimine geçişinin temel göstergelerinden biridir. Bu aynı zamanda, insan topluluklarının, sulak merkezlerden yerleşik hayata başlamasını da beraberinde getirmiştir. İnsanın sürü halinden çıkarak daha gelişmiş bir aşamaya evrildiğini de ortaya koyar bu durum. Ancak bu gelişkin duruma rağmen komünal toplumda, üretim geri bir noktada olduğu için, insanlar ihtiyaçlarını bir bütün olarak karşılayamamaktadır. Bununla birlikte insanlık tarihinin ilkel dönemlerinde yeryüzündeki insan sayısı oldukça sınırlıdır. Bu bakımlardan emeğe duyulan gereksinimden dolayı insan nüfusundaki artış kritik bir noktada durur. Dolayısıyla, kadının doğurganlığı ve insan yavrusunun bakımı soy topluluğu için yararlı bir iş olarak ele alınırken, biyolojik gerekliliğin bir zorunluluğu olarak kadının üzerinde kalmıştır. İlkel dönemde kadının etkinlik alanını daraltan bu doğal işbölümü, gentillice örgütlenmelerin sağlanmasıyla birlikte nesnel olarak ka-

dının hareket alanını sınırlandırıcı bir rol oynar. Ancak cinsel işbölümünün yarattığı bu nesnel gerçek, ilkel komünal yaşamın bütünüyle kamusal niteliğinden kaynaklı kadını hiçbir etkinliğin dışında bırakmamıştır. Dahası kadın komünal toplumun merkezinde dururken her konuda da söz sahibiydi.

İnsanların topluluk halinde yaşaması, tarımda ve hayvanların evcilleştirmesinde ilerleme sağlamıştır. Gereksinimlerin artması ve çeşitlenmesiyle insanlar doğayı kendi ihtiyaçlarına göre değiştirmeye başlamıştır. Gentillice örgütlenme bu gelişmelerle birlikte ortaya çıkmış ve insanların toplumsal yaşamını kolaylaştırmıştır. İnsanlar soy biçiminde örgütlenerek cinsel yaşama kurallar koymakla birlikte yaşam sürelerini uzattılar ve yaşam kalitesini de arttırdılar. Soy, gentillice örgütlenmenin hem ilk hem de en küçük birimidir. Ve bu örgütlenme aynı zamanda “grup mülkiyetinin”de doğuşuna işaret eder. Çünkü belirli bir toprak üzerinde toplumsal üretimi gerçekleştiren insanlar burada tutunup kaldılar ve diğer kabilelerden korudular.

Gentillice örgütlenmenin etkin olduğu tarih dilimi içerisinde, erkeğin üretimdeki rolü kadına nazaran daha geriplandıydı. Gebelik hala kadına doğa tarafından bahsedilmiş gizil bir güç olarak ele alınıyordu. Bu algılayış erkek cinsini hem korkutuyor hem de kadına saygı duymasına neden oluyordu. Zira doğada, her bilinmez karşısında ürken erkek bu “giz”in karşısında da

koru duymaktadır. Kadın ondan farklıdır ve bu gücüyle toprakla özdeşleştirilmektedir. Kadının tanrıçalaştırılmasının altında yatan en temel neden de budur. Bereket, kadının bedenindeki o “gizil” güçtedir. Bu yeteneğe sahip olan kadın aynı yetenekle toprağı da işlemektedir. Kadının bunlar gibi bir bütün olarak yaşamda tuttuğı yer esasında onu doğal bir yönetici olarak da açığa çıkarmaktadır.

Kadının toplumsal yaşamdaki doğal yöneticiliğı ve bir bütün olarak ilkel komünal toplumdaki bu işin algılanışı yönetimin özünü de yansıtmaktadır. Yönetim işinin özü yaşamın kolaylaştırılması ve daha verimli işlemesi üzerinden somutlanmaktadır. İnsanın öteki insan için ortaya koyduğu bir çabadan öte bir anlama sahip değildi. Özel mülkiyetin söz konusu olmadığı bu toplumlarda yönetim işinin düzenlenmesinde hiyerarşik katmanlardan sözedilemez.

Özel mülkiyet ve iktidar olgusunun ortaya çıkışı

“... Yabancılaşma aşaması, insanlığın gelişmesinin zorunlu olarak geçmesi gereken bir aşamadır. İnsanın kendi kendinden ayrılma aşamasıdır bu aşama. İnsanın hem yaratıcı hem de toplumsal doğasından ayrılmaz çelişkilerin gelişme aşamasıdır. İnsan ilkin, emeğinin tözünü ta kendisi olan doğaya yabancılaşır. Ama bu yabancılaşma aracılığıyla doğa üzerindeki, onu örgütsel olmayan bedeni durumuna getirecek egemenliğini hazırlar. İnsan, onda ar-

tk cinsin temsilcisini değil ama bireyi, hasmı gördüğü öteki insana yabancılaşır. Ama bu yabancılaşma aracıyla, insanal bir toplumun koşullarını oluşturur. Sonunda kendi kendine yaşancılaştır. Ve bunun sonucu, fizik yaşamını sağlamak için gerçekten, insanal yaşamını yadsımaya kadar gider. Ama ardından kendi insan niteliğinin bütünsel onarımından başka bir şeyin gelemeyeceği yoksunluk derecesine erişir. Böylece yabancılaşma, hepsinin de olumlu ve olumsuz yanları bulunan ama hepsi de aynı derecede zorunlu olan bazı derecelerden geçer. Hepsi de bir ölçüde insan doğasından ayrılmaz çelişkilerin, daha yüksek bir birlik içinde kaynaşabilmek için serpilip açılmaları, eksiksiz, en soyut dışavurumlarına erişmeleri gereken çelişkilerin gelişmesidir. Bütün insanal yapıtların kökenleri, hatta devlet ve din gibi en yükseklerinin bile, insandadır ama toplumsal ilişkilerin gelişmesi sonucu, insanı egemenlikleri altına alan ve sonunda onu kendi kendisine yabancılaştıran erkler durumuna gelirler.”

E. Bottogelli, Marks'ın 1844 Elyazmaları yapıtında kaleme aldığı sunuşta yabancılaşma kavramını tanımlarken, aynı zamanda yönetim işinin özünün nasıl değiştiğine dair de ipuçlarını vermektedir.

Özel mülkiyet ve sınıflı ataerkil toplumların tüm sistematik yapıları değişime uğrarken aynı zamanda yönetim işinin de içeriği değişir. Yönetimde var olan demokratik ve eşitlikçi anlayış ortadan kalkarak yerine bireylerin çıkarlarını temel alan bir bilinç yerleşir.

Öncelikli olarak ataerkilliğin devreye girmesiyle kamusal ve özel alan birbirinden ayrılır. Özel mülkiyet olgusu ile birlikte bireylerin özel alanları oluşur. Kadın cinsi bu özel alanın içinde erkeğin mülkü olarak kalır. Özel alana tamamıyla erkek hükmeder. Ayrıcalıklı erkekler, hem sınıfsal hem de cinsel anlamda kolektif çıkarlarını korumak için özel alanın dışında kalan

ve kamusal alan olarak nitelendirilen yerin egemenliğini elinde tutmuştur. Özel ve kamusal alanda egemenliği eline geçiren erkek cinsi, yönetim işini tamamen kadının elinden alarak onu toplumun kodlarına kendi işi olarak işlemiştir. Birbirine bağlı olarak diğer alanlarda olduğu gibi kadın, burada da nesneleştirilmiş ve hiyerarşik yönetimin en alt tabakasında yönetilenlerin safında yer almıştır. İlkel komünal toplumun karar mekanizmalarında aktif olarak yer alan kadın, böylece tüm toplumsal inisiyatifiyi yitirmiştir.

Özel mülkiyet ve kadının köleleştirilmesiyle birlikte sınıfların oluşumu insanın insana, insanın doğaya olan yabancılaşmasını beraberinde getirmiştir. Üretimin değişmesiyle birlikte üretim ilişkileri de farklılaşmaya uğramıştır. Özel mülkiyetle eş zamanlı olarak ortaya çıkan aile ve devlet olgularının gelişmesiyle birlikte, ilkel komünalitenin eşitlikçi niteliği evrimsel bir ilerlemeyle ortadan kalkmıştır. Aile ve devlet, cinsler arasında yabancılaşmanın hem sonucu hem de nedenleri olarak insanlık tarihini belirleyen kuvvetlere dönüşmüştür. İnsanlar arasındaki sınıfsal ve cinsel ayrımlar toplumsal ilişkilerde de bir hiyerarşi doğururken iktidar olgusu insanların gündemine girmiştir. Yönetimin ve iktidarın özdeşleşmesi söz konusudur burada. Toplumsal cinsiyet ilişkileri bakımından da aynı özdeşleşme erkek iktidarla somutluk kazanır. Sınıflar ve cinsler arası oluşan hiyerarşik ilişki, sömürgeci sınıflı ataerkil toplumların temel yanıdır. Burada iktidar aygıtları ezen cins ve sınıfın elinde toplanmıştır. Dahası, ezilen sınıfa yönelik baskı unsurunun temelini de bunlar oluşturmuştur.

İlkel komünal toplumlarda kendisine düzenleyici bir rol biçilen ve genel toplumsal çıkarlar üzerinden şekillendirilen yönetim işi, özel mülkiyetle birlikte esasta egemen sınıf ve cinsin çıkarlarını koruyan bir yapılanmaya dönüşmüştür. Yönetim,

ezen sınıf ve cinsin iktidarında somutlanmıştır. Bu bakımlardan sınıflı toplumlarda yönetim işinin görevi iktidarın sürdürülebilmesinin koşullarını ve araçlarını yaratmaktır. Dahası, yönetimin içeriği esasında iktidar olgusuyla özdeşleşir. İnsanal yabancılaşma yönetim nosyonuna da yansır böylece. Gerek altyapı gerekse de üstyapı kurumlarının oluşturulma süreçleri bu yönetim anlayışıyla kurulur.

Yönetim esasta her türlü araçla ezilen sınıf ve cinsin sistematik olarak baskı altına alınmasının önemli bir aracına da dönüşür. Ataerkil sınıflı toplumlarda ve özellikle kölecilikte ilkel toplumların kalıntıları olarak ortaya çıkan demokratik yönetimler ya ortadan kaldırılır ya da içi boşaltılarak biçimselleştirilir. Kölecilikte, feodalizmde despot iktidarlar tüm ezilenler üzerinde çıplak ve kuralsız bir baskı uygularlar. Kapitalizmde ise bu çıplak zor araçları sistemin yapısına göre devreye sokulurken bunun yanı sıra demokrasinin biçimsel yöntemleri uygulanabilir. Zira, ezilen sınıf ve cinsin mücadelesi sonucu elde edilen demokratik kazanımlar, burjuvaziyi bu biçimsel yöntemlerin uygulanmasına zorunlu kılar. Ancak iktidar ezen sınıf ve cinsten olduğu sürece bu kazanımlar her daim gasp edilmeye açık olduğu için geçici olur.

Kadının yenilgi tarihi aynı zamanda yönetme işinde nesne konumuna düştüğü tarihtir de. Kadın kölelik sisteminin bütün aşamalarında yönetilen konuma düşürülmüş ve top-

lumsal yapılanma buna göre kurulmuştur. İkel toplumda yönetim işinin merkezinde duran kadın, sınıflı ataerkil toplumlarla birlikte tamamıyla erkeğin yönetimi altına alınmıştır. Binyıllarca süren bu evrimsel gelişimin toplumsal inşa sürecinde kadının karar verme yetisi neredeyse ortadan kaldırılmıştır. Erkek cinsinin bu despot iktidarı kadını bütün alanlardan dışlamıştır. İdeolojik safatolarla kadının doğal yapısının yönetme işiyle uyummadığı toplumun tüm bilinç hücrelerine sirayet edilmiştir. Dahası kadının aynı doğal yapısının yönetim işini başaracak kapasiteye sahip olmadığı, geçmişten bugüne ataerkil sistemin sürdürülmesinde temel dayanak noktasından da birisidir. Buna karşılık yönetmenin erkekte doğuştan gelen bir yetenek olduğu her daim cinslere öğretilen bir olgu olmuştur. Toplumsal olarak ortaya çıkan bu olgunun biyolojik bir gerçekmiş gibi sunulması da bilimin erkeklerin elinde bir araca dönüştüğünü ortaya koyar.

“Yö- Kadının köleleştirilmesinde kritik noktada olan aile, devlet, din, hukuk, gibi kurumsal yapıları erkek yönetmektedir. Kölecilikte ezen sınıfın erkeği tüm ezilenler üzerinde koşulsuz iktidarını sürdürür. Feodalizmde ise bundan farklı olarak ezilen sınıfa mensup erkeklerin aile üzerinden kısmi olarak tasarrufu söz konusudur. Bundan dolayı da ezilen sınıfa mensup erkeğin kadın üzerinde bir iktidara sahip olduğu genel olarak kabul gören bir doğrudur. Kapitalizmde ise işçi sınıfından erkeklerin

hakları genişletilir ve kadın üzerindeki tasarrufu arttırılır. Erkek aile içindeki denetimi neredeyse tamamen ele geçirir. Burjuva diktatörlüğünün aile içindeki temsilcisi baba olur. Başka bir deyişle aile içinde yönetimi ele geçiren erkek tüm toplumsal yapıyı yönetir. Ataerkillik ve kapitalizmin kaynaşma noktalarından biri de yönetim işinin erkekte toplanmasıdır.

“Yöneten erkek yönetilen kadın”ın sürekli ve sistematik olarak yeniden üretilmesinin en önemli koşulu cinsel iş bölümünün sürdürülmesidir. Cinsel iş bölümü, toplumun tüm hücrelerinde var olan bir cinsiyet hiyerarşisinin oluşturulmasını sağlar. Kadınların ve erkeklerin farklı işler yaparak, farklı konumlar, statüler, getiriler elde etmesini sağlar bu durum. Cinsel iş bölümünün yarattığı ayrımla kadınlar temel olarak ev-aile işlerine adanlar kendilerini. Ev içinde emeği zaten ücretsiz olan kadının toplumsal konumu da buna bağlı olarak şekillenir. Erkeğin özel alanı olarak görülen ve yönetim işinin dışında gibi duran aile, esasta “yöneten erkek” olgusunun üretildiği temel yapıdır da.

Erkekler, genel olarak kamu alanlarının denetimini ellerinde tutarlar. Şirketlerin, ticaretin, hukuk sisteminin, ordunun ve genel olarak bürokratik aygıtların yönetimini ellerinde tutan erkekler, kadınların bu alanları yönetmesinin önünde engeller oluştururlar.

Kadınların yönetim işlerine katılımında temel engel olarak her daim yeterli bilgiye, eğitime, deneyime ve beceriye sahip olmadığı iddia edilir. Hatta kadınların yönetici kademedede yer almaması için niteliksel boyut en üst seviyede tutulur. Elbette bu üst boyuttaki nitelikler sadece kadınlar bakımından geçerli olur. Dahası, kadınlar söz konusu olduğunda bütün referanslar ayrıntılı olarak gözden geçirilir ve tartışılır. Kadının başarıp başaramayacağına dair yapılan bu tartışmalar kadınların aleyhine bir durum yaratmıştır. Kadınların başara-

mayacağına dair gerekçeler esasında tüm kadınlara mesaj niteliğindedir. Esasında da bu gerekçeler dayanak yapılarak kadın yönetim işinden dışlanır. Bu özelliklere sahip kadınlar da doğal özelliklerinin yönetimi işini yapmaya uygun olmadığı gerekçesiyle yönetimden uzak tutulur. Toplumsal algı da zaten bu yönlü sürekli üretilmektedir.

Bilgi egemenliğin aracıdır

Kadınların yönetim işini başarabilmek için gerekli bilgi, eğitim, deneyimlerden baştan yoksunluğu ve bu alanlara ulaşımının zorlaştırılması toplumsal cinsiyetin sürdürülebilir olmasının önemli yanlarından biridir. Kadınlara daha çocuk yaşta erkeğin yönetimi altında olması gerektiği öğretilir. Eğitim alma yaşına kadar bu olguyla büyüyen kadının bundan sonraki yaşamı da bu doğrultuda devam eder. Eğitim olanaklarından faydalansa bile aldıkları bu eğitimde yöneten erkek olgusunu güçlendirir. Erkeğin eğitim olanaklarından daha fazla faydalanması, yönetim için gerekli bilgiyi elde etmesi ve aynı zamanda bu bilgiyi analiz ederek kendini geliştirmesinin önu açıdır. Bu özgüven erkeğe baştan öğretildiği için diğer kurumlarda bunun geliştirilmesi süreci devam eder. Erkek yaşamının, bir bütününde yönetici pozisyonunda olduğunu bilir.

Yönetim bakımından nitelik biriktirme süreçlerinden erkekler faydalanırlar. Eğitimin başlangıç aşamasından diğer kademelerine kadar esas olarak erkekler yönlendirilirler. Erkekler bu süreçler bakımından daha stratejik düşünmeleri öğretilir. Özellikle bu noktalarda bilginin kritik bir noktada olduğunu belirtmek gerekir. Zira bilgi insan gelişiminde en belirleyici etkidir. Binyıllardır bilimi kendi tekeline alan erkek cinsi kadını bu alandan dışlayarak gelişimini de engellemiştir. Ortaçağda bilimle ilgilenen kadınların bilgi üzerindeki erkek tekeli yıkılmaya çalıştıkları bi-

linmektedir. Ancak bu alanda egemenliğin önemli bir nokta olduğunu bilen erkekler, kadınları cadılık soruşturmaları adı altında katletmişlerdir. Bilgiye ulaşan ve bu alanda kendini geliştirmeye çalışan kadınlar tüm ortaçağ boyunca kırıma uğramışlardır. Büyük Fransız Devrimi'nde eğitim alabilmiş ve erkeklerin tahakkümünü sorgulayan kadınlar giyotinle idam edilmişlerdir. Erkeklerin bilgi üzerindeki tekeli sadece öğretilmişliklerle değil aynı zamanda bu zorba yöntemlerle korunmuştur.

Erkek tarzı yönetim

Ataerkil kapitalizmin tüm sistemsel yönetimini erkek yürütür. Aslında kadının tahakküm altına alınmasından bu yana yönetim erkek cinsinin elindedir. Bu durumda sınıflı toplumlarda oluşan yönetim tarzının aynı zamanda bir erkek tarzı olduğunu da belirtmek gerekir. Burada kadınların da aynı yönetim hiyerarşisi içine dahil olması ve bu tarzı benimseyerek erkekleşmesi bu yönetim tarzının cinsiyetçi karakterini değiştirmez. Burjuvazinin yönetim tarzı ve erkek yönetim usulü birbiriyle kaynaşmış olarak kadın üzerinde tahakküm kurar. Bu, toplamda ataerkil kapitalizmin yönetim tarzını ortaya koyar.

Yöneten erkek olgusunun sınıfsal bağlamlarda değişkenlik arz edeceğini burada belirtmek gerekir. Zira burjuva sınıfa mensup erkeklerin yaşamı kariyer odaklıdır. işçi sınıfından erkeklerin aynı koşullar içerisinde bu olanaklardan yoksun olduğunu biliyoruz. Ancak toplumsal cinsiyetin gereği olarak işçi sınıfından erkeklerin işçi sınıfından kadınlar üzerine tahakküm kurduğunu belirtmek gerekir. Sınıfsal olarak yönetme işinin dışında kalan ezilen sınıftan erkekler cinsel olarak kadın cinsini yöneten pozisyonda durmaktadır. Buradan hareketle ataerkil toplumsal yapılanma içerisinde tüm erkeklerin çıkarları ortaklaşmaktadır. Bu çıkar birliği sınıfsal yapılanma ile paradoks gibi görünse

de esasında kapitalizmin genel çıkarlarına uygundur. Zira cinsiyet hiyerarşisi sınıfsal çelişkileri yumuşatır ve işçi sınıfı erkeklerin bilincini geriletken bir unsura dönüşür. Zaten tam da bu noktadan dolayı burjuvazi sistematik olarak ataerkilliği besler.

İktidar ilişkileri içerisinde işçi sınıfından erkekler ailenin yönetimini sürdürmektedir. Esasta da bu iktidar ilişkisi üzerinden kadın üzerinde tahakküm kurar. Bu bakımlardan kapitalizm koşullarında ezilen sınıfın erkekleri yönetim işi için gerekli tüm eğitim ve referansların ezici bir çoğunluğunu bir ayrıcalık olarak elde eder. Ezilen kesimlerin sosyal kazanımları esasta erkekler tarafından kullanılır. Keza kamusal alanda öncelikli olarak erkekler yer alır. Dahası kamusal alan olarak tarif edilen bütün alanlarda yönetim işlerini erkekler üstlenir. Buralarda kadınlara çok az bir alan açılır ki; bu da çoğu zaman erkekler tarafından işgal edilir.

Sosyalist yönetim tarzı ve kadın

Sosyalist yönetim tarzı, aynı zamanda ezilen sınıf ve cinsin yönetim anlayışını ortaya koyar. İlkel komünal toplumdaki düzenleyici ve genel toplum çıkarını esas alan özü temel olarak bunun uygar toplumdaki algılayışını ortaya koyar. Sosyalist yönetim anlayışının temeli bu anlamıyla ezilen çoğunluğun çıkarlarından hareket eder. Bunun en somut biçimi de sosyalist demokrasidir. Sosyalist demokrasi, yönetimi kolektif bir mecraya taşırken aynı zamanda yönetimin içeriğini de değişikliğe uğratar. Yönetim işi insan odaklıdır. Ataerkil kapitalizmde insanal yabancılaşmanın bir sonucu olarak yönetim işi sömürücü sınıf ve cinsin tekeli altındadır. Elit bir azınlık, çoğunluk üzerinde egemenlik kurar. Bu elit ve bürokratik kesimin odağında ataerkil kapitalist sistemin sürdürülebilirliği durmaktadır. Sistemin çıkarlarının tüm toplumun çıkarları olduğu yanılısamasının kurumlar ve ideolojik araçlar yardımıy-

la tüm ezilen kesimlerin bilincine sirayet edilmesi söz konusudur burada.

Sosyalist yönetim anlayışı ataerkil kapitalizmin bu yönetim anlayışının eleştirisi üzerinden kendi yönetim anlayışını ortaya koyar. Yönetimde elit bürokratik bir tabakanın egemenliğini reddeder. Yönetimi insanlığın yararına bir işe dönüştürmenin teorik, ideolojik ve örgütsel ayaklarını oluşturur. Tüm ezilen kesimlerin çıkarlarını merkeze koyarak sosyalist insanın sorunlarını temel alır. Bu doğrultuda yönetim işi bir ayrıcalık olmaktan çıkarılıp toplumsal devrimin sorunlarını çözen ve omuzlayan bir pratiğe dönüşür.

Burjuva ataerkil yönetim anlayışı üzerinden şekillenen devlet aygıtı parçalanır ve yeni kurulan sosyalist devlet çoğunluğun yönetimine açılır. Kamusal ve özel alan ayırımına karşı savaş açılarak yönetimden dışlanan işçilerin, kadınların ve diğer ezilen kesimlerin önündeki engeller kaldırılır. Dahası yönetim için gerekli eğitim, deneyim biriktirme süreçleri vb. araçlara ulaşmaları sağlanır. Özellikle kadınların bu yönlü önünde duran engellerin kaldırılması için daha özel ve iradi çalışmalar yapılır.

Sosyalizm, insanlığın yabancılaşmasının ortadan kalkmaya başladığı koşulları oluşturur. Dahası cinsler arası özgür ortamı ve ilişki tarzını açığa çıkarır. Binyıllardır cinsler arasında süren eşitsizliğin ve toplumsal cinsiyetin ortadan kaldırılması için mücadele yürütür. Elbette bu mücadelenin yürütülmesi için sosyalizmin beklenmesi gerekmiyor. Toplumsal cinsiyetin ortadan kaldırılması için yürütülen mücadele her dönemin temel konularından biridir. Ve bu mücadelenin merkezinde de kolektif yapılar durmaktadır. Bundan dolayıdır ki komünist devrimci partiler, varlıklarını gereği ataerkil kapitalizmin eleştirisi üzerinden yeni bir yönetim anlayışını ortaya koymak durumundadırlar.

rütülmesi için sosyalizmin beklenmesi gerekmiyor. Toplumsal cinsiyetin ortadan kaldırılması için yürütülen mücadele her dönemin temel konularından biridir. Ve bu mücadelenin merkezinde de kolektif yapılar durmaktadır. Bundan dolayıdır ki komünist devrimci partiler, varlıklarını gereği ataerkil kapitalizmin eleştirisi üzerinden yeni bir yönetim anlayışını ortaya koymak durumundadırlar.

Sosyalist yönetim işinin amacı ve içeriği bu kadar berrakken bugün bakımından aynı anlayış temelinde bir pratik ortaya konulmuş mudur? Heyhat, bu soruya olumlu bir yanıt vermek güçtür. En başta şunu rahatlıkla söyleyebiliriz ki; devrimci partiler, erkek doğmuşlardır. Doğallığında da yönetim kademesi bu cinsiyetçi anlayışa göre şekillenmiştir. Elbette burjuvazinin elitik ve bürokratik yönetim anlayışına karşı sosyalist yönetim anlayışını hayata geçirmeye çalışmışlardır. Ki bu noktada önemli başarılar da elde edilmiştir. Fakat sınıfsal mücadele üzerinden ortaya konan

bu pratiğin diğer yarısı görülmemiştir. Bundan dolayıdır ki, komünist partiler içerisinde yönetim, devrimci erkekleri kapsayan bir kolektif yapı görünümündedir. Partilerin kuruluş aşamalarında çok az kadın olmakla birlikte, yönetim esasında erkeğin elinde bir ayrıcalığa dönüşmüştür. Devrimci çıkarlar adına esasında toplumsal cinsiyet, parti içerisinde sürdürülmüştür. Sosyalist yönetim anlayışının yarısı fiilen yok sayılmıştır. Sosyalist partilerdeki bu görünüm,

ataerkil kapitalist sistemin yönetim anlayışından tam olarak kopuşamadığını ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, bu cinsiyet körü yönetim anlayışı esasında erkek egemenliği üzerinden sürerek kendini yeniden üretir.

Öncelikle ideolojik olarak sorunlu bu yönetim anlayışının merkezinde toplumsal cinsiyeti dikkate almayan ya da yeterince dikkate almayan bir bakış açısının olduğunu söylemeliyiz. Burada kadının eğitim ve diğer haklardan faydalanmadığı ve bu alanların erkek cinsinin bir ayrıcalığı haline geldiği gerçeğini gözetmeyen bir yaklaşım söz konusudur. Nesnel olarak cinsler arası var olan eşitsizliği sürdüren bu anlayış, elbette devrimci erkeklerin çıkarlarını da koruyan bir zemin yaratmaktadır. Özellikle stratejik alanların yönetimini ağırlıklı olarak erkekler yürüttüğünden bu zemin buradan kendini yeniden üretmektedir. Karar mekanizmalarında ağırlıklı olarak erkekler durduğu sürece inceltilmiş erkek egemen bir anlayışın sürdürülebilmesinin önünde de ciddi bir engel oluşmuyor bu durumda.

Burada, inceltilmiş erkek egemen tarzı yönetimi daha yakın bir markaja almak gerekir. Bu anlayışın sürdürülebilmesinin en temel teminatı sosyalist yapılar içerisinde sürdürülen cinsel iş bölümüdür. Bu bölünmenin en belirgin özelliği, erkeklerin stratejik alanlarda konumlanması kadınların ise taktik alanlara kaydırılmasıdır.

Erkek ve kadın devrimcinin bilinç kodlarına işleyen bu durum gelişim süreçlerini de etkilemektedir. Erkekler kendilerini yetiştirirken stratejik alanları hedeflerine oturtmaktadır. Karar verme iradelerini ve yönetme kapasitelerini geliştirmeye odaklanırlar. Toplumda yönetim işinin erkeğe ait olduğu yanılsamasının kaba biçimlerini reddederken, esasında bu durumun parti içerisine yansıyan inceltilmiş biçimlerini sürdürürler. Bundan dolayı da gelişim stratejilerini buna göre ayarlarlar. Özellikle devrimin hızlı gelişmesini ve güncel ihtiyaçlarını öne sürerek bu durumu kabul edilebilir hale getirirler. Pratiğin kendiliğindenciliği bu inceltilmiş halin devamı için bir zemin hazırlar.

Özgür Kadının İnşaasında Aile ve Annelik

Aile, salt türün üretildiği bir ortam değil, aynı zamanda toplumsal cinsiyet rollerinin de üretilerek kuşaktan kuşağa devredildiği bir kurumdur. Bu yeniden üretim, kadın bedeni üzerindeki denetimin de en işlevsel aracıdır.

Annelik ise kamusal ve özel alanda kurulu hiyerarşik toplumsal cinsiyet ilişkilerini meşrulaştıran ve bu ilişkilerin toplumsal örgütlenmesinin en merkezine yerleşmiş olan bir kurumdur.

İstisnasız tüm dünyada kadın bedeni ve cinselliği denetim altında tutulmaktadır. Kadının kaç çocuk doğuracağı, hamileyken evin dışına ne şekilde çıkacağı, çocuğunu vajinal yolla mı*, sezaryenle mi doğuracağından tutalım da anneliği nasıl yaşayacağı gibi sayısız konu, kadının yaşadığı toplumun değer yargıları tarafından belirlenmektedir.

Kadınların anneliği ya da anne olmamayı deneyim süreçleri de farklılık göstermektedir. Birçok kadın, evlendirildiği erkek tarafından rızası dışında hamile bırakılırken; birçok kadın da kendi iradesi ile (iradeyi belirleyen geleneksel-öğretilmiş kadınlığın etkilerini de dahil ederek) çocuk doğuruyor veya doğurmamaya karar veriyor. Kadınlar bakımından çocuk doğurmak kadın olmanın bir gerekliliği olup, evliliğin doğal bir sonucu olarak görülmeyle birlikte,

Anneliği, kadınların hayatındaki binlerce yıllık baskının kaynağı olan bir ikincil olgudan ibaret gören Simone de Beauvoir'in fikirleri, kadın hareketi bakımından halen geçerli olsa da kadınlık ve annelik kavramları bugün düne göre daha karmaşık bir mesele. Annelik, ilk algılanışının aksine doğal bir süreç değil, toplumsal bir olgu.

(*). Normal doğum kavramı doğru bir tanımlama olmadığı için kullanılmamıştır. Zira neyin "normal ve uygun" olduğu, neyin "anormal ve uygunsuz" olduğu, toplumsal ve tarihsel koşullara göre değişiklik göstermektedir. Bu nedenle tıbbi kavramların kullanılması tercih edilmiştir.

pek çok kadın bakımından da artık çocuk sahibi olmak için evlenmeye gerek görülüyor. Hatta bugün ulaşılan gen teknolojisi ile kadınların sperm seçip, hamile kalıp tek başına çocuk yapması da mümkün.

Anneliği, kadınların hayatındaki binlerce yıllık baskının kaynağı olan bir ikincil olgudan ibaret gören Simone de Beauvoir'ın fikirleri, kadın hareketi bakımından halen geçerli olsa da kadınlık ve annelik kavramları bugün düne göre daha karmaşık bir mesele. Annelik, ilk algılanışının aksine doğal bir süreç değil, toplumsal bir olgu. Bu yazıyla, üretim ilişkileri bakımından toplumsal ve tarihsel bağlamda annelik olgusunu değerlendirmeye ve annelikle özdeş olmayan, başka türlü bir kadınlığın inşası için sorulacak soruları ortaya çıkarmaya çalışacağız.

Üretim ilişkileri ve istihdam politikaları bakımından annelik

Kapitalist üretim ilişkileri bağlamında, kadın emeğinin sadece ev içinde kullanılması düşünülemez. Erkek egemen değer yargıları ve kadını çok çocuk doğurmaya teşvik eden politikalar, esasın-
da kadının evde kalmasını-
eve dönmesini amaçlasa-
da bütün olarak kadın-
emeğinin işgücünden-
soyutlanmasını iste-
mez. Bu nedenledir
ki, cinsiyetçi işbölümü ev dışında da varolmuştur. Kadınlar, kendilerine “uygun görülmüş” daha çok yarı zamanlı ya da esnek çalışmayı mümkün kılan mesleklere yönlendirilmiş ve annelik ile diğer ev işlerini de bu meslek icraları ile birleştirmeleri teşvik edilmiştir.

Kadın istihdamı bakımından esnek çalışma, ev eksenli çalışma biçimlerinin yaygınlık kazanması, cinsiyetçi meslek yönelimleri, kadınları, hem kendisinden istenilen sayıda çocuk yapmasına hem de emek gücünden olanca oranda faydalanılmasını amaçlamaktadır. Bu kapsamda annelik ve annelikle bağlantılı işlerin toplumsallaştırılması talebi, sosyalist kadın hareketinin taleplerinden biri olsa da bu işler bakımından üretilecek güncel politikalar ve somut talepler, kadın hareketleri bakımından tartışılmakta ve kimi farklılıklar göstermektedir.

Kadın hareketinin temsilcileri genel olarak anneliği, bilinenin aksine doğa alanında değil, emek alanında tariflemişlerdir. Annelikle bağlantılı işlere dair üretilen politikalar ise hep tartışmalı olmuştur ve bugün bir fikir birliğine varıldığından söz edilemez.

20. yüzyılda Avrupa’da, kadın hareketi teorisyenleri, anneliği temel sosyal bir iş olarak gördüler. Bu hareketlere göre annelik, devlet tarafından sübvansede edilmesi gereken bir kurum olarak tarif edildi ve kamusal annelik sandığı kurulmasının temel politik taleplerden biri olarak gündemleştirildi. Farklılık arzetmekle birlikte; feminist akım temsilcilerinin taleplerinden bazıları şöyledir; Fransa günlük gazete La Fronde’un kurucusu ve editörü Marguerite Durand, eşit işe eşit ücretle birlikte ev işinin karşılığının ödenmesini ve annelik sigortasını savundu. Doğum kontrolünü ilk defa açıkça savunan ve 1904’te bir “rahim grevi” ilan eden daha

radikal Nelly Roussel, doğum sancısını alenen kınadı ve “en temel, en muhteşem, en zahmetli ve en gerekli sosyal işlevin ücretli olmayan tek işlev” olduğunu vurguladı. Roussel, bunun gerçek bir emek olarak kabul edilmesini talep etti ve “soylu annelik işi için adil bir ücret”le bedeli ödenen annelik hakkını savundu. Bu annelik ücretinin talebi esasında anne olmayı arzulayan kadınların, kendilerini çocuklarına adamalarına olanak sağlamaktı.

Ne var ki, hiçbir ülke, kadınları istihdamın dışında tutmak için yasa çıkarmadı ve her durumda işçi sınıfı kadını, ailenin hayatta kalması onların ücretlerine bağlı olduğu için, kendisini sadece eve ve çocuklarına adayamazdı. Fabrika işçilerine doğum izni yardımı, doğurganlıktaki gerilemeyi tersine çevirme umutlarından esinlendiği için amaç, anneleri işgücünün dışına sürmek değil, aksine gebelik ve doğurma dönemleri için de olsa iş ile anneliği birleştirmelerine yardımcı olmaktı. Bazı ülkelerde annelik sigortası, doğum izni, cinsiyet primi, aile ödeneği gibi farklı isimlerle düzenlemeler yapıldı.

Savaş politikaları ve annelik

İki savaş arası dönem boyunca 1920’lerin bebek patlamasının kısa ömürlü olduğu anlaşılınca ve doğum oranı gerilemeye devam edip 1930’ların sonunda, barışçı tüm zamanların en düşük noktasına ulaştı. Bunun üzerine anneliği teşvik politikaları baş göstermeye başlandı. Fransa’da beş ve daha fazla çocuklu annelere madalyalar verildi. 1920’de doğum karşıtı propaganda yasaklandı.

İki savaş döneminde feminist annelik uluslararası ölçekte gerilerken, farklı biçimlerde de olsa yükselen diktatörlüklerde bütünüyle yeraltına indi. Franco’un İspanyası’nda ve faşist İtalya’da güçlü bir doğumcu retorik egemendi. Her iki ülke de erkek egemen Katolikliğin desteğine sahipti, fakat gerilemeye devam eden doğum

oranı üzerinde fazla etkili olmadı. İtalya’da doğumcu politikalar Mussolini’nin, iktidara gelişinden beş yıl sonra onun, 1927’deki “baba olmayan kişi erkek değildir” duyurusunu destekleyen günlük basının yoğun propagandası ile başladı.

Yirminci yüzyıl boyunca tüm politik tartışmalar ve fikirler ev işinin ve çocuk bakımının ister onurlandırılınsın, ister istismar edilsin her durumda kadınların görevi olduğu fikrini paylaşıyorlardı.

Her ihtiyaç duyulduğunda yeniden keşfedilen “annelik içgüdü” ve “kutsal annelik” söylemleri

Kadın ve beden politikaları kapitalist ataerkil toplumun ihtiyaçlarına göre şekillenir. Savaş ya da ekonomik kriz dönemlerinde kadınlar eve dönmeye ve doğurmaya özel olarak yönlendirilir.

Bu durumun en belirgin örneklerinden biri; II. Dünya Savaşı’nın sonunda, kadınların özel alana dönüşlerinin teşvik edilmesidir. Bir sonraki kuşağın çocukları ulusal yeniden yapılanmada anahtar ilan edildiği için, kadınlara eve dönmelerinin yurttaşlık görevleri olduğu söylendi. (Tıpkı birkaç yıl önce işgücüne katılmalarının en önemli yurttaşlık görevleri olması gibi) Gerçekten de birçok ülkede, savaş kuşağının, mesleki bakımdan en az aktif ve çocuk doğurma bakımından en verimli kuşak olduğu ortaya çıkmıştır. Bu kadın kuşağının, alışılmış anlamda siyasetle ilgilenmesi istenmedi. 1950’ler ev kadınının ilahlaşmasına tanık oldu. Virginia Woolf’un Kendine Ait Bir Oda’sı (1929) ve Simone de Beauvoir’in İkinci Cins’iyle (1949) birlikte feminizm üzerine temel bir metin, tarihin kadınlarla ilgili en çok satan kitabı The Feminine Mystique’te (1963) Betty Friedan, bu ilahlaşmanın medya tarafından koşullanan ideolojisinin en önemli teşhir yapıtları oldular.

Bir diğer örnek de; 1973 yılında yaşanan petrol krizinin ardından geliştirilen na-

türalizm** kavramı olmuştur. Kriz dönemlerinin kadınlar için en bilinen halleri olan işsizlik ve geçici çalışan olmak durumu eve dönüşler şeklinde yaşanmıştır. Buna paralel olarak dönem pediatri, doğa ve biyoloji kanunlarına atıf yaparak kadınlara “içgüdülerinin” sesini dinlemelerini salık vermişlerdir. Bunu yaparken içgüdülerine kulak asmayan kadınları suçlamayı çok iyi bilen Plutarque ve Rousseau gibi ideologların argümanlarına da sıkça başvurmuşlardır.

Bu doğaya dönüş halinin; kadına, aileye ve tüm topluma mutluluk ve bilgelik getireceği savları, kadınların özgürlüklerinin gerilediği gerçeğini perdelemek için kullanılmıştır. Anneliğin yüceliğinin her dönemkinden daha fazla kutsandığı zamanlardır bu dönemler.

**Genel olarak kadın ve erkekler,
ama daha özeldir kadınlar
“kendine ait bir çocuğa”
neden ihtiyaç duyarlar?**

İçgüdülere ya da doğal anneliğe yapılan abartılı izahatları bir kenara bırakalım. Zira asıl tartışılması gereken, bu ihtiyacın altında yatan öğretilmiş kadınlık-annelik algılarıdır.

Doğurabilen tüm kadınlardan, çok fazla sorgulamaksızın çocuk yapması beklenir. Ne de olsa “içgüdüsel” olarak kadın anneliği zaten istemektedir. Dini bir görev, türün bekası için kadının taşıması gereken bir sorumluluktur annelik. Her “normal” kadının çocuk arzulanacağı sanılır ve bu arzunun evrenselliğinden bahsedilir.

Birçok kadın evliliğin hemen ardından çocuk yapmayı tercih ederken, iş ya da başkaca istekler nedeniyle bunu erteleyen kadınların sayısı da azımsanamayacak düzeydedir. Günümüzde kadınlar için evlenme ve buna paralel olarak çocuk sahibi olma, yaşlı modern kapitalist çekirdek aile içeri-

sinde ilerlemiştir. Bunun bir sonucu olarak kadınlarda annelik duygusu, otuz doğru ağır ağır, otuz beş ile kırk arasında ise daha çok kaygıyla uyanmaktadır. Biyolojik saat kadınları bir karar vermeye zorladığından, yaş baskısının ve anne olma şansını yitirme korkusunun, kadınların doğurmasında, çocuk arzusundan daha belirleyici olduğunu söyleyebiliriz.

Kadın bakımından annelik adeta sosyal bir statü, bir tamamlanma ihtiyacıdır. Kendine ait bir çocuk doğurma konusunda kadınların aldığı kararların heterojenliği dikkat çeker. Yapılan birçok araştırma, güçlü bireysel özellik gösteren ve kişisel tamamlanmalarını annelik dışında gerçekleştirmiş kadınların annelik deneyiminden uzak durmayı tercih ettiklerini ortaya koymaktadır. Yine bu kadınlar, profesyonel yaşamlarının önünde engel olabileceğini düşündükleri çocuk yapma fikrinden tüm toplumsal baskılara rağmen uzaktırlar. Toplumsal baskı diyoruz; çünkü, çocuk yapmayı fizyolojik bir engeli olmamasına rağmen tercih etmeyen kadınlar, en hafifinden bencillikle suçlanmışlardır.

Badinter, bu durumu şu şekilde ifade etmiştir: “...Bir kadının (ondan daha az derecede olmak üzere bir erkeğin) ya da bir çiftin çocuksuz olması, daima sorgulama gerektiren bir anormallik olarak görülür. Çocuk yapmamak ve normlardan kaçma nasıl bir anormallik olarak görülür! Bir anneye neden anne olduğunu; anneliğin gerektirdiği olgunluktan ve sorumluluk duygusundan nasibini alıp almadığını sormak (ve ondan geçerli nedenler istemek) kimsenin aklına bile gelmezken, çocuksuz insanlardan sürekli bunun gerekçelerini açıklamaları istenir. Buna karşılık, isteyerek doğurmayan kadının, ebeveynlerinin yakınmalarından, arkadaşlarının anlayışsızlığından ve tanınmaları gereği doğumu teşvik eden ve ödevini

(**) Esas olarak insanın doğadan ve onun yasalarından ileri gelen özelliklerini vurgulayan doktrin.

yapmayanları cezalandıracak çeşitli araçlara sahip olan toplum ve devletin hüsmundan kaçma şansı çok düşüktür. Bir tür damgalamaya varan tüm bu baskıların üstesinden gelmek için çok sağlam bir iradeye ve karaktere sahip olmak gerekir.”

Bunların yanı sıra, annelik gerçeği aldatıcı bir biçimde kadınlara aktarılır. Birçok kadın annelik deneyimiyle tahmin edemeyeceği bir biçimde özgürlüklerinin kısıtlandığının farkına varmıştır. Ancak bunun dile getirilmesi bir yana, düşüncesi bile kadında suçluluk duygusunun oluşmasına sebep olmaktadır. Chicago Sun-Times dergisinde Marian Faux; annelik deneyiminden duyulan hoşnutsuzluğu ifade etmenin bile çok güç olduğuna dair şöyle der; “...Toplumda itiraf edilmesi bundan daha zor bir şey yoktur. Yanıldığımızı, anne olmak için yaratılmadığımızı ve bu işten pek de tatmin olmadığımızı itiraf ettiğiniz anda sorumsuz canavarın tekine dönüşürsünüz.”⁽¹⁾

Çocuktan sonra, ebeveynler arasındaki cinsel iş bölümü de derinleşir. Ev ve aile yaşamında, çocuk bakımı ve eğitimi gibi ek yükler, doğrudan kadının sorumluluğu olarak görülür. Sanki evin dışında çalışma erkeklerin doğal bir hakkı ve kadınlar için bir anomaliymiş gibi, kadınların -özellikle ilk yıllarda- sadece ev işinden ve çocuk bakımından sorumlu oldukları varsayılmaktadır. Buna paralel de kadının artık iş yaşamına son vermesi beklenen davranış biçimidir. Cinsel iş bölümü, doğaya dayanılarak meşruluk kazandırılır.

Yeni üreme teknolojileri

Başlı başına bir araştırma konusu olmakla birlikte; in-vitro dölleme gibi gelişen ve hızla gelişmekte olan yeni üreme teknikleri, kadın bedeni bakımından (çocuk

doğurma yükümlülüğünün ortadan kalkması bakımından) yeni bir annelik tartışması başlatabilecektir. Üremeyi cinsellikten, gebeliği nesepten ve biyolojik nesebi çocuk büyütmeyle ilgili sevgi bağından koparan bu yeni teknikler; hakim ideolojiler bakımından tartışmalar başlatacak olup, kadın hareketleri bakımından da yeni söylem ve taleplerin geliştirilmesini gerekli kılacaktır.

Ailenin değer kaybı ve yeni annelik tanımı

Kadın istihdamındaki artış, kamusal ve özel yaşamın genişlemesi ve “işgücünün yeniden üretim sektörü” -ya da daha bilinen ifadesi ile “sosyal hizmet sektörü”- arasındaki yakın bağ, “müstakbel aile”nin değer kaybı ile birleşince ortaya gittikçe farklılaşan bir tablo çıktığını söyleyebiliriz. Evlilik kurumunun yapısındaki kimi değişimler -gayrı resmi birlikte yaşamının ve boşanmaların artması- üremenin karakterindeki değişiklikler, evliliğinin işlevsel dayanaklarının yitimine yol açabilmektedir. Bir dizi sosyal hizmet politikalarının gelişimi halinde ise kadınların evlilikten sakınmaları, bir evliliğe son vermelerinin olanaklı kılınması pekala daha mümkün olabilecektir. Elbetteki tüm kadınlar bu konuda aynı özerkliğe sahip olamamakla birlikte, hepsi sahip oldukları özerklik için aynı bedeli de ödemezler.

Annelerin çok küçük çocukları ile birlikte kalma gerekliliği, çocuk bakım işinin kadınlarca yapılmasının bir bakıma “doğal” buradan hareketle de rasyonel olduğu düşüncesine yol açmıştır. Fakat yeni bebek besleme teknikleri bu inancın meşruiyetini zayıflattı ve kadınları emek pazarına girmek üzere “özgürleştirdi”. Ev işinde ve daha genel olarak “üreme işi” denilebilecek

(1) Childfree ağının kurucusu Leslie Lafayette tarafından radyo yayınları sırasında, isimlerini açıklamama güvencesi vererek kadın dinleyiciler üzerinde yapılan istatistikte %45 ila %60 arasında değişen oranlarda kadınların, annelik deneyimlerinden pişman olduklarını dile getirdikleri anlaşılmıştır.

şeylerin tümündeki değişimler de bu özgürleşmeye katkıda bulundu. Yeni besleme teknikleri, çocuk doğurma ile çocuk büyüme arasındaki bağı kopardı. Dolayısıyla bir bebeğin hayatta kalabilmesi için anneye ya da emziren bir başka dişiye teknik olarak ihtiyacı bulunmamaktadır.

Kapitalist çekirdek ailenin -halen toplumsal bir birim olarak varlığını sürdürmekle birlikte -konjonktürel olarak değer kaybetmeye başladığını söyleyebiliriz. Bu değer yitimi ile geleneksel olmayan çocuk büyüme yöntemlerinin gelişimi bile birlikte; yeni bir annelik tanımı gelişimi çözümlenmeye değer.

Özgür kadına doğru

Çok sayıda nüfus bilimci ve sosyolog, gelecekte tercihen childfree*** olma sayısında bir artış öngörmektedir. Kadınlarda gelişen cins bilincine paralel geleneksel kadınlık eğiliminden zaman içerisinde vazgeçmeyle birlikte kadınlar bakımından annelik kendini gerçekleştirme yolu olmaktan çıkacaktır. Anneliğe bağlı etkinliklerden uzaklaşan kadın; zamanının ve fiziksel, duygusal, cinsel enerjisinin tasarrufunu elinde bulundurma özgürlüğüne sahip olacak ve kendi yaşamıyla ilgili sınırsız kararları özgürce alabilecektir.

Burada belirleyici olan kadının cins bilinci ve iradesidir. Nasıl ki Aleksandra Kollontay; burjuva ailenin kendi kendine sönmelenmesine inanmamış ve yeni bir

işçi sınıfı ahlakı**** düşlemişse, kadınlar da bugünden iradi bir şekilde aile ve anneliği, geleneksel kadınlığın bir parçası olarak inkar edebilirler.

Özgür bir yaşamı, komünist yaşamın inşasında çocuk bakımının toplumsallaştırılacağı güne değin ertelemek zorunda değiliz. Pekala, kadınlara dayatılan aileannelik mefhumunu bugünden reddedebiliriz-reddedebilmeliyiz. Ancak anneliğin talepleriyle sınırlanmamış bir hayatla ve kadınlara dayatılan toplumsal cinsiyet rolleriyle uzlaşmadığımız taktirde değişimin öncüsü olabiliriz.

Tüm bu ortaya konulan tabloda, öğretilmiş kadınlığın doğal bir sonucu olan anneliğin gönüllü reddi, kadının özgürleşmesi ve tarihi belirleyen özne olarak konumlanması bakımından önemli bir yerde durmaktadır.

Kaynaklar

- Makbul Anneler Müstakbel Vatandaşlar, Sevi Bayraktar
- Kadınlık mı Annelik mi ?, Elisabeth Badinter
- Pazartesi Dergisi Sayı:110 Dosya 3 Annelik
- 21.Yüzyılda Kültürel Bir Kimliğe Doğru, Kadınların Tarihi Cilt V, Geroges Duby, Michelle Perrot
- Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni, Friedrich Engels
- Kadın ve Aile, Marks-Engels-Lenin

(***) Çocuk yükümlülüğünden kurtulmuş anlamına gelir ve çocuk sahibi olmama isteğini belirtmek için kullanılır.

(****) Genel olarak aşk –ve cinsellik- ruhsal bir değer olarak annelik içgüdüsünden önce gelmelidir: "İşçi devletinin cinsiyetler arasında yeni tip bir ilişkiye ihtiyacı vardır. Bir annenin çocuğuna yönelik dar, dışlayıcı sevgisi genişleyip, büyük proleter ailenin tüm çocuklarını kucaklamalıdır. Kadının köleliğine dayanan bozulmaz evlilik yerine, özgür evliliğin, emek kardeşliğinin yükümlülükler ve haklarda eşit iki üyesinin karşılıklı aşkı ve saygısıyla güçlenen bir kurumun doğuşunu bekliyoruz. Bireyci, egoist ailenin yerine, herkesin erkeklerin ve kadınların her şeyden önce kardeş ve yoldaş olacakları büyük evrensel çalışanlar ailesi yükselecektir." Şeklinde özetleyebiliriz.

Halkların Demokratik Partisi

Kadın Meclisi 2014 Yerel

Seçim Bildirgesi

Özgür Kadınlar, Özgür Kentler için
KATIL DEĞİŞTİRELİM!

Kadınlar olarak, iddiamız büyük

21. yüzyılı “Kadının Özgürlük Yüzyılı” yapacağız. Dünyanın dört bir yanındaki kadın hareketlerinin toplumsal dinamikleri ve bu hareketlerden devraldığımız mücadele mirası iddiamızı güçlendiriyor!

Kürt kadın hareketinin 10 yıldır yerel yönetimlerde kazandığı deneyimi, demokratik, ekolojik, cinsiyet özgürlüğü yerel yönetim anlayışıyla birleştiriyoruz.

Kadının ezilmişliğinin kaynağının erkek egemen sistem ve kapitalizm olduğunu biliyoruz.

Erkek egemen sistem, siyasal ve toplumsal yaşama katılmamızı engelliyor. Ücretli, ücretsiz çalışsak da ev kadınlığına mahkum ediliyoruz. Ev içi emeğimiz görmezden geliniyor, emeğimize karşılıksız el konuluyor.

Erkek egemenliği ve kapitalizm iç içe geçen pratiklerle baskıları yeniden üretiyor. Aile içi şiddet artıyor, milliyetçilik kamçılanıyor, şiddet ırkçılık, savaş ve milliyetçilikle besleniyor, kadına yönelik şiddeti okullara, cezaevlerine, karakollara taşıyor.

Neoliberal ekonomi politikalar ise ücretli emeğimizi ev içi rollerle uyumlu düşük ücretli, yarı zamanlı işlere ve ev eksenli çalışmaya mahkum ediyor.

Özgür, eşit, demokratik ve adil bir yaşam için mücadele ediyoruz. Demokratik, ekolojik, cinsiyet özgürlüğü bir bakışla uygulanacak olan özerk demokratik yerel yönetimler modeli, özünde bir kadın projesi. Çünkü kadının özgürleşmesi, toplumun özgürleşmesidir.

Biz kadınlar, bunlara isyan ediyoruz. Özgür, eşit, demokratik ve adil bir yaşam için mücadele ediyoruz. Demokrasinin yerleşmesinin önemini biliyoruz.

Demokratik, ekolojik, cinsiyet özgürlükçü bir bakışla uygulanacak olan özerk demokratik yerel yönetimler modeli, özünde bir kadın projesi. Çünkü kadının özgürleşmesi, toplumun özgürleşmesidir.

Kadının sosyal-siyasal-ekonomik yaşama katılımının ve temsiliyetinin gelişmesi, toplumun demokratikleşmesine öncülük edecektir.

Erkek egemen zihniyete dayanan toplumsal hayatımızı dönüştürmeyi hedefleyen özgün ve özerk örgütlenme modelimiz, kadınların gerçek potansiyelini açığa çıkaracaktır.

Katılmı değiştirelim, katılmı dönüştürelim

Demokratik, ekolojik, cinsiyet özgürlükçü bir toplum için kadınlar birlikte rgtleniyoruz.

Kadınlar olarak hayatın her alanına müdahale ettik, müdahale etmeye devam edeceğiz.

Medeni kanun çıkarken glerimizi birleştirdik ve kadın lehine değişiklikleri kabul ettirdik.

Kadın cinayetlerine, kadına yönelik şiddete karşı mücadele ettik, ediyoruz.

AKP'nin muhafazakarlaştırma ve kadınları eve hapsetme politikalarına karşı her yaştan, her meslekten kadınlar birlikte sokağa çıktık. Sokakta olmaya devam edeceğiz.

Kadınlar olarak, erkek egemen sisteme karşı isyanımızı alıp geldik Gezi'ye. Gezi direnişinin simgesi olduk.

şimdi yaşamımızı doğrudan etkileyen yerel seçimlerde de birlikte olma zamanı. Bu kez de kadınların eşit olarak katıldığı, kadınlardan yana bir yerel yönetim için mücadele edeceğiz.

Çünkü biz; yoksul, ücretli/ücretsiz

alışan, ev emekçisi, işsiz, çocuklu, ocuk-suz, genç, yaşlı, inançlı, inançsız, engelli kadınlar olarak yaşadığımız mahallenin, semtin, şehrin sokaklarına şekil vermek, karar alma süreçlerine katılmak ve yerel yönetimlerde daha çok temsil edilerek kendi sözümüzü söylemek istiyoruz.

Seçmen sayısının yarısı olan biz kadınların; kocalarımız, babalarımız hangi partiye oy verirse onlara oy vereceğimizi sanıyorlar. Ama bu kez "*Kadının adı var. Biz varız!*" "*Seçim dönemlerinde sadece oy için kapısı alınan kişi olmayacağız!*" diyoruz.

Belediye eşbaşkanlığına, meclis yeleklerine ve muhtarlıklara talibiz.

Biz kadınlar kentleri ve köyleri yönetmeye adayız

Kentimizi de kendimizi de biz yöneteceğiz,

Kentimizi de kendimizi de biz zgrleştireceğiz

Bugünkü kentler, hatta binalar planlanırken, kadınların ihtiyaçları göz önünde bulundurulmuyor. Örneğin sokaklar, kentin geniş meydanları, siyasal kültürel merkezler erkeklerin alışkanlıkları ve bakış açılarına göre yapılıyor. Toplumsal yaşamda hiç hesap edilmeyen kadınların ihtiyaçları hep gözardı ediliyor. Çünkü kentlerin yönetiminde kadınlar değil erkekler var!

Konutların olduğu yaşam alanları (zel alanlar) ile kamu alanları (retim, eğitim, ticaret, alışveriş, siyaset, kültür, sanat) şehirlerde ayrıştırıldı. Kamusal alan erkeklere verilirken, kadınlara dört duvar arasındaki özel alan adres gösterildi.

Kamusal hizmetlerin birçoğu, ev işleri, ocuk, yaşlı ve hastaların bakımı da eklenince yükümüz daha da arttı.

Kadınların kamusal alandan dışlanmışlıkları, kentlerin toplumsal, ekonomik ve kültürel işleyişinden, yönetim ve örgütsel mekanizma ve mekanlarından dışlan-

masını yani eşitsiz ve ayrımcı uygulamaları ortaya çıkardı.

Depreme dayanıklı olmayan çok katlı binalarda, sağlıksız yerleşim mekanlarında aletsiz, araçsız, yolsuz, susuz, altyapısız ortamlarda yaşama savaşı veren; yerel yönetim yoksunluklarını en derinden hissedener biz kadınlar.

Yaşadığı topraklardan göç etmek zorunda bırakılan, kendi dilini konuşamayan, doğup büyüdüğü sokağında inancını, kimliğini söyleyemeyen biziz.

Mahallesinden çok uzağa işçi, temizlikçi olarak karanlıkta yola çıkan, merdiven altı mahalle atölyelerinde sömürülen, evlerinde emeği yok sayılan biziz.

Ve şimdi yerel yönetimleri değiştirmek, dönüştürmek; kendimizi de kentlerimizi de özgürleştirmek için **SÖZÜMÜZ VAR!**

Kapitalizmin, “kentsel dönüşüm” denen ranta, talana dayalı despotik projelerle kentlerin üzerinden buldozer gibi geçmesine, yerlerinden söktüğü kent sakinlerinin alışılmış mahalli yaşamlarını allak bullak etmesine karşı **SÖZÜMÜZ VAR!**

Cinsiyetçi iş bölümüne uygun olarak kadınların merkezlerden uzak tutulduğu, çekirdek aileye göre planlanan “altın şehir, uydu kent” modelleriyle kadınlara sözde “cennet”lik evler sunulmasına karşı **SÖZÜMÜZ VAR!**

Biz kadınların; ev içi tutsaklığa, aileye, kocaya mahkum edildiği bir kent yerine, kadınlar olarak var olabildiğimiz, kendimizi özgürce ifade edebildiğimiz, karar mekanizmalarına katılabildiğimiz kentler mümkündür diyoruz.

Demokratik özerk yerel yönetim anlayışımıza uygun yürüteceğimiz seçim çalışmalarında halkın ve kadınların karar alma-uygulama-denetleme aşamalarında yer alması suretiyle doğrudan demokrasi-nin geliştirilmesi mücadelemizi sürdürüreceğiz.

Kendimiz için ve kentin kaderi hak-

kında vereceğimiz kararları hayata geçirmenin yolu, bütün yerel yönetim organlarında eşit temsilden geçmektedir.

Bu nedenle; HDP olarak seçimlere girilen yerlerde, eşit sayıda kadın adaylar gösterdik.

Belediye Meclislerinin, İl Genel Meclislerinin ve bütün yerel yönetim organlarının en az yarısının kadınlardan oluşması için çalıştık.

Belediye ve İl Genel Meclisleri adayları fermuar sistemi ile oluşturulmasını ve seçime girilen her yerde ilk sıra kadın adayların yer almasını sağladık.

Demokratik özerk yerel yönetim anlayışına sahip kadın muhtar adaylarını destekleyeceğiz.

Yerel yönetimlerde eşbaşkanlık sistemine geçiyoruz

HDP Kadın Meclisleri olarak; özerk örgütlenmelerimiz ve kota uygulamaları yoluyla siyasette ve karar mekanizmalarında etkin olarak yer alma konusunda önemli adımlar attık. Kendi gücüne, iradesine dayanan ve cins bilincine sahip bir kadın gerçekliğini ortaya çıkardık.

Şimdi artık yerel yönetimlerin tekçi ve eril siyaset tarzını aşma zamanı geldi. Yerel siyaseti demokratikleştirmek için bu dönem yerel yönetim mekanizmalarında da eşbaşkanlık sistemini uygulayacak, belediyelerde eş belediye başkanlığını hayata geçireceğiz.

Yerel yönetimlerde eşbaşkanlık sistemi ile kadının siyasette eşit düzeyde temsilini ve politik dönüştürücü gücünü yakalayacağız.

Kadınların söz, yetki, karar süreçleri-ne katılımı için;

* Yerel hizmetlerin üretiminde, dağıtımında, tüketiminde ve istihdamında kadınlara yönelik pozitif ayrımcılık ilkesinin benimsenmesi, yüzde 50 cinsiyet kotası uygulanması,

* Tüm yerel yönetim birimlerinde kadınlara eşit temsil, söz ve karar hakkının tanınması, eşbaşkanlık modelinin uygulanması,

* Yerel yönetim çalışma alanları ve kurumlaşmalarda toplumsal cinsiyetçiliğe dayalı iş bölümlerinin aşılması, tüm alanların eşit biçimde kadınlara açılması perspektifiyle hareket edilmesi, büyük önem taşımaktadır.

Nasıl yöneteceğiz?

Yereldeki tüm kadınların katılımıyla oluşan Kent Kadın Meclisleri aracılığıyla, yerel yönetime doğrudan katılacağız. Kadın Meclislerinin, kentsel hizmetlerin cinsiyet eşitlikçi temelde örgütlenmesi ve kadınlara ilişkin taleplerin karşılanması için alacağı kararların, tüm yerel yönetim organları tarafından uygulanmasını sağlayacağız.

Bütün yerel yönetim organlarında, cinsiyet eşitlikçi bütçenin uygulanmasını takip edeceğiz. Ayrıca yerel yönetimlerin iç işleyişlerinde, cinsiyet eşitlikçi politikaların gerçekleştirilmesi amacıyla Kadın-Erkek Eşitliği Birimleri oluşturulacak. Kadın Meclisleri ve bağımsız kadın örgütleri olarak eşitlikçi politikaların uygulanma süreçlerini denetleyeceğiz.

Kadınların eşitsiz konumu nedeniyle pozitif ayrımcılık ilkesi uygulayacağız ve kadın çalışmalarında kullanılmak üzere Kadın Bütçesi ayıracağız. Bu bütçe, yerel yönetim organlarında çalışan kadınların katılımı ile oluşturacağımız Kadın Kurulu tarafından kullanılacak.

Özerk demokratik yerel yönetimler, tarihsel ve güncel kadın mücadelesini sahiplenecek. Bunun gereği olarak 8 Mart'ın kadın emekçiler için *tatil ilan edilmesini* ve bunun toplu sözleşmelerde yer almasını benimseyecek. 8 Mart günü kentte yaşayan kadınlar için ücretsiz ulaşım günü olacak.

Yerel yönetimlerde yapılacak toplu

sözleşmelerde kadına yönelik şiddet uygulayan çalışanlara yaptırım içeren hükümlerin yer almasını sağlayacağız. Kadının potansiyelini gerçekleştirmesini engelleyen her türlü tutum ve davranış (şiddet; taciz, tecavüz, dayak, hakaret, çok eşlilik vb) sergileyen erkeklerin sözleşmelerinin feshedilmesine kadar çeşitli yaptırımlar uygulayacağız.

Belediye bünyesinde her türlü istihdamda yüzde 50 cinsiyet kotası uygulanarak, eşdeğer işe eşit ücret vereceğiz. Kadınların sadece büro işlerine hapsedilmesini engelleyeceğiz, diğer tüm hizmet alanlarında (otobüs şoförlüğü, temizlik, fen, çevre, zabıta, müdürlük, daire başkanlığı vb) yer alacağız. Kadınlara mesleki eğitim imkanları yaratacağız.

Belediyenin tüm hizmetlerini çok dilli yapacağız, o kentte yaşayan ya da farklı yerlerden göç ederek veya mülteci olarak kente yerleşen kadınların, kendi dillerini ve kültürel kimliklerini yaşatabilmelerinin olanaklarını yaratacağız. Düzenlenecek etkinliklerle farklı kültürlerin zenginliklerini açığa çıkaracağız.

Belediye bünyesinde kadın proje birimi kuracağız, kadınlara yönelik projelerin geliştirilmesine öncelik vereceğiz. Ayrıca, bağımsız kadın örgütleriyle ortak projeler yapma ve bu yönlü çalışmalarını desteklemede duyarlı davranacağız.

Kentleri, bütün hizmetlerin kent merkezlerinde devasa büyüklükteki yapılarda üretildiği, eril hiyerarşik dikey planlamadan kurtaracağız. Hizmetleri mahalle/ye/semte götüreceğiz, böylece kadınların hizmete erişimini kolaylaştıracacağız. Şehir Planlamasında kadına duyarlı planlamayı (kaldırım yükseklikleri, aydınlatma, park ve çevre düzenlemesi, otobüs durakları, emzirme istasyonları. v.b.) esas alacağız.

Kentlerde kadınlara yönelik şiddet ve tacizin önlenmesi için kentsel güvenliği sağlayacağız ve bu türden suçların önlenmesi için gerekli düzenlemeleri ger-

çekleştireceğiz. Sokakları, parkları, gezi alanlarını aydınlatacağız, ücretsiz acil yardım telefonlarını yaygınlaştıracacağız, park ve gezi alanlarının kadınların daha rahat kullanabildiği yerler haline gelmesi için gerekli adımları atacağız.

Kadınlara, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği farklı olan kişilere karşı her türlü ayrımcılığı engelleyici ve caydırıcı tedbirleri alacağız. Bu konuda eğitimler vereceğiz, hep birlikte öğreneceğiz.

Belediyelerde kadınların ihtiyaç duydukları konularla ilgili olarak danışabilecekleri, taleplerini iletebilecekleri, kadınları ilgili birim veya kurumlara yönlendirecek kadın büroları açacağız.

Mahallelerde açılacak kadın danışma merkezleri ile de ihtiyacı olanlara hukuki, psikolojik, eğitim konularında destek vereceğiz.

Kadınların sosyal/kültürel yaşama katılımındaki eşitsiz konumunu aşmak için, toplu ulaşım, sinema, tiyatro, spor, piknik alanlarından indirimli veya ücretsiz yararlanmasını sağlayacak politikalar geliştireceğiz.

Cinsiyetçi iş bölümünün değiştirilmesi ve özelleşmiş ev işlerinin toplumsallaşması hedefiyle belediyeler ucuz ve hazır tüketilecek halk pazarları, toplu yemek merkezleri ve çamaşırhaneler açacağız.

Ücretsiz çocuk, yaşlı ve engelli gündüz bakım evleri, tam günlük ya da saatlik kreşler, çocuklar için etüt merkezleri açacağız. Ayrıca yaşlılar ve engelliler için ev içi hizmetlerin yürütülmesi konusunda destek hizmeti sunacağız ve aileleri maddi olarak destekleyeceğiz.

Şiddete ve ayrımcılığa karşı kadınları desteklemek üzere yaygın kadın danışma ve dayanışma merkezleri kurulacak. Bu-

nun için ilk adım istasyonları ve kadın sığınakları açılacak, bunlar kadın örgütlerinin denetiminde olacaktır.

Kadınların kent ekonomisine katılımlarını artırmak için kolektif üretimin özendirildiği “Özgür Kadın Kooperatifleri” kuracağız. Kadınların kendi ürettiklerini “dolaşıma” sokabilecekleri pazarlar açacağız.

Belediyeler, eğitimi yarıda kalmış kadınların eğitimlerini tamamlamaları için destek verecek, işe alımlarda kadınlara öncelik tanıyacak. Kadınların “aile bütçesine katkı”, “hobi” ya da “ek gelir” olarak değil, sosyal güvence kapsamında çalışabilecekleri işlere ulaşabilmelerini sağlama çabası içinde olacak.

Kadınların çabuk ulaşabileceği sağlık merkezlerini yaygınlaştıracacağız, bedava sağlık hizmeti vereceğiz. Kocanın mülkünde ve devletin denetiminde olan kadın bedeni üzerindeki zorunlu nüfus planlaması uygulamalarını reddedeceğiz, sağlık hizmetlerini, kadınların bedenleri üzerinde “karar hakkının” kendilerinde olduğu bilinciyle sunacağız.

Yerel yönetimlerde, son zamanlarda sayısı gittikçe artan ve zor koşullarda yaşamaya mahkum edilen mülteci kadınların ve çocukların sorunlarının çözülmesi için Mülteci Bürosu açacağız. Mültecilerin barınması, sağlık sorunlarının çözülmesi ve çocukların eğitimi için gerekli koşulları hazırlayacağız.

Bizler, bu taleplerimizi benimseyen tüm kadınları HDP’de ortak çalışma yürütmeye ve gücümüzü birleştirmeye davet ediyoruz.

Kadınlar birlikte yerel yönetimlere!

Kadınlar birlikte güçlü!

Kadınlar için özgür kentler!

Yerel Yönetimler ve Kadın

Yönetim olgusu

On iki yıllık AKP iktidarının meşruiyetini yitirdiği siyasi kriz koşullarının içinden geçerek 30 Mart 2014 yerel yönetim seçimlerine giriyoruz. Devlet içinde yaşanan krizin gittikçe derinleşip büyümüş olması bu yerel seçimlerin en ayırt edici yanıdır.

AKP iktidarının yalpalayan politikaları karşısında ezilen emekçi milyonların yerel seçimler mücadelesindeki en önemli ayağını kadınlar oluşturuyor. Kadınların yönetimlere gelmeleri durumunda, erkek egemenliğinin mekanizmaları sarsılacak ve hiç değilse bu alanda eşitlik sözden pratiğe geçecek. Kadınlar olarak hedeflerimizi büyüterek, siyasetin öznesi olma konusunda yeni adımlar atacağız.

Devrimci-sosyalist kadınlar olarak, burjuva ideolojinin cinsiyet eşitsizliği ve 'erk' egemenliğini yaratan siyasal mekanizmalarında kadın iradesini güçlendirmek için 2014 yerel seçimlerini kazanmak bir görev olarak önümüzde duruyor.

Coğrafyamızda kadın özgürlük çizgisi doğrultusunda mücadele eden BDP ve HDP'nin; kadın siyasetine kazandırdıklarının, kadın özgürlük mücadelesinin ulaştığı düzeyi irdelemek bakımından önemli bir yerde durduğuna inanıyoruz. Siyasal pratikte, toplumsal yaşamda devrim niteliğinde olan deneyim ve kazanımların önemini kavramak, gereğini yerine getirmek ve kadın devrimimizi büyüterek çoğalmak gerektiğini yineliyoruz her zamankinden daha fazla!

"Kadınlar siyasette olmalı, ama kendileri siyasetle uğraşmaya çalışmıyorlar. Siyasetle uğraşsalar kendileri için iyi olur, siyasetle uğraşmak istiyorlarsa, aktif olmalılar ve çok çalışmalılar" Erkek siyasetçilerin kadınlar için kurduğu bu palavraların ne kadar hakikati içerdiğine verilecek tek yanıt "Yalan!" olduğudur. Demokrasi, eşitlik söylemlerinin kadın politikalarında ne derece "ileri" düzeyde ol(a)madığını konuşmaya bile gerek yok!

Yerel yönetim seçimleri ve kadın

Kapitalist sistem, özel mülkiyet düzenini yeniden ve yeniden üretmektedir. Özel mülkiyet sisteminin var olduğu her yerde, işte, sokakta, evde, okulda, toplumsal ilişkilerde yerellik yaşamın kendisidir. Özel mülkiyet sistemi toplumsal ilişkilerin temellendiği yerlerdir. Siyaset, ekonomi, kentsel yaşam, günlük hayatın her boyutu yerel yaşamın şekillenmesini sağlar. Bu anlamıyla yerel yönetimler; kapitalist sömürünün en keskin ve bağımlı olduğu, sermayenin gücünün hüküm sürdüğü alanlardır. En önemlisi de sömürünün ve paranın gücüne dayanan burjuva siyaset; siyasal ve toplumsal söz hakkının yerel-lerden gelişmesinin olanaklarını yaratır.

“Kadınlar siyasette olmalı, ama kendileri siyasetle uğraşmaya çalışmıyorlar. Siyasetle uğraşsalar kendileri için iyi olur, siyasetle uğraşmak istiyorlarsa, aktif olmaları ve çok çalışmalılar”

Erkek siyasetçilerin kadınlar için kurduğu bu palavraların ne kadar hakikati içerdiğine verilecek tek yanıt “Yalan!” olduğudur. Demokrasi, eşitlik söylemlerinin kadın politikalarında ne derece “ileri” düzeyde ol(a)madığını konuşmaya bile gerek yok! Burjuva siyasetin ‘erk’ zihniyeti, tepeden turnağa ikiyüzlü, kadın düşmanı ve kadın karşıtıdır. Kadın cinsini partisinin çıkarı için kullanır. Zihniyetini sarf ettiği gerçek dışı ifadelerle gizlemeye çalışmaktan başka amacı yoktur.

Burjuva siyasetin kadına siyasal alanda yer bırakmadığını sadece bir kaç örnekle sınırlamak elbette yeterli olmaz. Kadınların siyasete aktif katılmalarının önündeki engeller her alanda devam ederken, yerel seçimlerdeki bu engellere iktidar ve diğer düzen

partilerinin politikaları açısından bakalım.

Bugün, mevcut iktidar AKP’nin anlayışında kadınlar, yerel yönetimlerin neresinde duruyor? Bu soruya, “3 çocuk” cevabını almakta hiç zorluk çekmeyeceğiz. Peki, “üç çocuk” siyasetin alanlarına nasıl sirayet etmiş?

AKP’nin yapısını güçlendiren, gelecekte muhafazakar çizgisidir. İktidarın ataerkil muhafazakar çizgisi, toplumsal yargıların, geleneklerin düzenine dayanır. Ataerkil düzen onun ideolojisinin temel kaynağıdır. Kapitalist erkek egemen sistemin değer yargıları AKP’nin politikasında somutluğa kavuşur.

AKP Hükümeti döneminde sadece sermayenin gücüyle değil, ideolojik yapılanmasının temellerini güçlendirerek de başarı sağlamıştır. Yine bu başarıyı salt kadınlara ilişkin siyasetinde değil, örgüt yapısındaki pratiklerinde, toplumsal yaşamda kadının görev ve yerini belirleyip pekiştirmesiyle de kazanmıştır. Ne de olsa kadının bin yıllara varan kölelik tarihi var. Bu tarihsel gerçekliğe dayanan AKP ve düzen partilerinin kadın politikaları, kadını ikinci cins kılan koşulları yaratmakta zorluk çekmemiştir. Böylelikle, kadınlara geleneksel rollerine geri dönmelerini sağlayacak uygulamalar devreye konmaktadır. Kadınlara methiyeler dizilir. “Cennet anaların ayakları altındadır”, “kadına kalkan elleri kırarız” vb. söylemlerle, kadınlardan yana politikaların propagandasını yapar.

AKP, seçim hazırlık çalışmalarında ev ev gezerek ezilen emekçi kadınların yerellerindeki hâkimiyetini ve potansiyelini kurumsallaştırır. Kadına üç çocuğu beş çocuğu reva görür. Kızlı erkekli poli-

tikasında ahlak namus içerikli uygulamalara gider. Yine kadınların en temel hakkı olan kürtajın yasaklanmasını bir gecede yasallaştırır ki; kürtaj tartışmalarında çeşitli toplumsal kesimlerden tepkiler artınca kısmen geri adım atmak zorunda kalınsa da yürürlükteki düzenleme, özünde kadının bedeni ve yaşamı üzerindeki iradesini yok sayar niteliktedir. Bu minvalde sezaryenle doğum, hekimin görüşü ve kadının iradesinden bağımsız olarak çeşitli yasal kısıtlamalara tabi tutulmuştur. Normal doğumu dayatmayı amaçlayan bu politikalar sonucu birçok kadın yaşamını kaybetti. Kadının yaşamı pahasına bedeni ve hayatı üzerinde irade beyan eden iktidarın bu politikaları, erkek egemen zihniyetinden beslenmektedir.

Kadının kamusal alana katılımının özendirilmesi meselesi sadece başörtüsü konusuna indirgenmiştir. Kadının bu husustaki mağduriyetinin -yıllarca bekledikten sonra bir gecede yasal düzenlemeyle giderilmesi ve bunun seçimlerden önce yapılması göstermektedir ki; amaç hakkın iadesi değil, hakkın araçsallaştırılarak iktidar için propaganda malzemesi yapılmasıdır.

AKP'nin uzun süre iktidarda kalma başarısı, mağduriyet ve insan hakkı söylemi üzerine kurulur. Geleneksel değer yargılarına bağlı olarak kadınları aile içindeki, "vazifeleriyle" yeniden donatmak ister. Erkek egemen sistemin kadına biçtiği role yeniden ve yeniden atıflarda bulunur. Kadınlar için sosyal yardımlar çeşit çeşittir; çocuk yardımı, sağlık yardımı, yaşlı bakım yardımı... Belediye istihdam ofisleri aracılığıyla iş olanakları sağlar, piknik alanları düzenler. Ulaşımı kolaylaştırmak için ücretsiz otobüs kaldırır. Eğlence merkezleri örgütler. TV'lerde, billboardlarda ve tüm görsel araçlarda hayata geçirdiği projelerinden bahseder. Kadınlar için belediyelerinde eğitim kursları verir. Aile merkezli politikalarını yaşama geçirebilmek için

yerel yönetim alanlarının tüm sahalarını örgütler. Kadına devletten aldığı sermaye gücüyle iş olanakları yaratırken, kazandığının yarısından fazlasını geri ister, ona da mikro kredi der.

Kısıtlamaları engelleri olsa da, kadınları sosyal kültürel alanlara yönlendirir. Ve buradan ideolojik bir görüş ortaya çıkar. AKP'de vuku bulan bu görüş, elbette kadın özgürlüğü ve eşitliği için mücadele etmez. Yönelimi bu minvalde değildir. Çünkü AKP'nin ideolojisi, ataerkil sisteme ve bunun dayandığı erkek üstünlüğüne bağlıdır.

Yerel seçimlerde kadın aday sayısı

Yerel seçimlerde siyasi partilerin kadın oranı belirlemesine ilişkin kadın koloniyonunun açıklaması; kadınların aday oranının vahim durumda olduğunu belirtiyor.

Adalet ve Kalkınma Partisi'nin (AKP) 1394 belediye başkanı adayından 16'sı, yani *yüzde 1,1*'i kadın, *yüzde 98,9*'u erkek.

Cumhuriyet Halk Partisi'nin (CHP) 1180 belediye başkanı adayından 51'i, yani *yüzde 4,3*'ü kadın, *yüzde 95,7*'si erkek.

Milliyetçi Hareket Partisi'nin (MHP) 1394 belediye başkanı adayından 35'i, yani *yüzde 2,5*'i kadın, *yüzde 97,5*'i erkek.

Barış ve Demokrasi Partisi'nin (BDP) oy pusulasında ismi yer alacak 224 belediye başkanı adayından 31'i yani *yüzde 13,8*'i kadın, *yüzde 86,2*'si erkek. Bu 31 kadın adaya ek olarak *93 kadın eşbaşkan adayı* da var.

Halkların Demokratik Partisi'nin (HDP) oy pusulasında ismi yer alacak 232 belediye başkanı adayından 50'si, yani *yüzde 21,5*'i kadın. Bu 50 kadın adaya ek olarak *119 kadın eşbaşkan adayı* var.

Büyük Birlik Partisi'nin (BBP) 73 belediye başkanı adayından üçü, yani *yüzde 4,1*'i kadın.

İşçi Partisi'nin (İP) 74 belediye başka-

nı adayından beşi, yani *yüzde 6,7'si* kadın.

Liberal Demokrat Parti'nin (LDP) 36 belediye başkanı adayından dokuzu, yani *yüzde 25'i* kadın.

Özgürlük ve Demokrasi Partisi'nin (ÖDP) beş belediye başkanı adayından biri, yani *yüzde 20'si* kadın.

Türkiye Komünist Partisi'nin (TKP) sekiz belediye başkanı adayından biri, yani *yüzde 12,5'i* kadın.

Doğru Yol Partisi (DYP) 12 yerden; Hak ve Eşitlik Partisi (HEPAR) 12 yerden, Hür Dava Partisi (HÜDAPAR) 15 yerden, Saadet Partisi (SP) 1394 yerden yerel seçimlere katılıyor, ancak bu partilerin kadın belediye başkanı aday yok.

HDP'nin kadınlar için uyguladığı eşbaşkanlık sistemine aynı düşünceler doğrultusunda yer veren kadın koalisyonu, BDP ve HDP'nin kadınlar için umut vaat eden adımlar attığına işaret ediyor. Yine çeşitli kadın örgütlerinin araştırmalarında da BDP ve HDP'nin parti tüzük ve programlarında cinsiyet eşitliğine yer verdikleri için ayrıca önemsenmesi gereken bir gelişme olduğunu beyan eden açıklamalar yapılmıştır. Kadınlar söz konusu olduğunda miting alanlarında, seçim propagandalarında ağdalı sözler sarfeden burjuva düzen partilerinin; bu yıl yerel seçimlerdeki durumları ortada. Bu korkunç tablonun sahibi burjuva partilerin kadınlara yönelik tüm söylemleri seçim yatırımından ibarettir. Düzen partilerinin “erk” uygulamaları o kadar kökleşmiş ki kadınları görünür olmaktan bile dışlamış. Kadınları seçimlerde oy deposu ve seçim çalışmalarının gönüllü hamalları olarak görmek, AKP MHP ve CHP'nin ortaklaştıkları politikalarıdır. Nasıl ki Kürt sorununda faşist şoven ayırıcı dilde ortaklaşıyorlarsa, kadın politikasında da ortaklaşıyorlar.

Kota değil eşitlik

Kadınların kurtuluş mücadelesinde toplumsal cinsiyet rollerinin sorgulanma-

sına neden olan eşitlik, oy hakkı ve seçme seçilme hakkı mücadelesi, kadınların tarihi bakımından büyük bedellerle günümüze ulaşmıştır. Bu bağlamda temel bir hak olan eşitlik ilkesinin yasalar kapsamında düzenlenmesinin önemi gözardı edilmemelidir. Aile kurumu, eşitsizliğin temel kaynağı olan yerdir. Kadının geleneksel olarak aileye hapsedilişi bu durumu beraberinde getirir. İşte bu yüzden ki, eşitlik talepleri geleneksel aile ve toplumsal düzeni bozacağı için kadın siyasal toplumsal yaşamdan dışlanır.

Cinsiyetçi iş bölümünü belirleyen ataerkil yapılanma, kadın erkek eşitliğini yine erkek egemen yasa koyucu eliyle yapmaktadır. Toplumsal yaşamın değişimini koşullayan, yaşam standartlarını göz önünde bulunduran yasal değişiklikler, kadının hak ve taleplerine gelince duvara çarpar. Oysa bugün eşitlik ilkesi genel anlamıyla insan hakları talepleriyle ayrı kulvarlarda ilerlemektedir. Ve elbette eşitliğin bütün sınırlılığı içinde bile insan hak ve özgürlük taleplerini savunmak ne kadar önemliyse eşitlik hakkı da o derece önemlidir.

Kadının özgürlüklerinden alıkonulması anlamına gelen eşitsizlik, aynı zamanda kadının baskı altına da alınmasını ifade eder. Bu anlamda burjuva erkek siyaset tarzının yerel yönetimlerde, yönetim mekanizmalarında kadının temsiliyet hakkını sağlayan eşitlik ilkesini uygulamak bir yana kadın; cinsiyetçi erkek yaklaşımının yerel yönetim kurumlarında en boyutlusunu yaşar. Bu düzeyin uygulayıcısı düzen partilerinin burjuva siyasetidir ve onun ‘erk’ dayanışmasıdır.

Kadınların yerel yönetimlerde temsiliyetinin olması, yerel politikayı da değiştirecek güce sahip oldukları anlamına gelir. Kadınların pratikte erkeklerle aynı siyasal hakları kullanmaları önemlidir. Bu rol üstlenildiğinde yerel yönetimlerin kadınların talep ve tercihlerine duyarlı olmalarını koşullayacaktır. Yerel temsilin kadınlar

açısından bir sonuca kavuşabilmesinin bir önemi de temsil oranlarının düzeyini yükseltmekle mümkün olacaktır.

Yerel yönetimlerde eşitlik koşullarını uygulayan ve bundan sonrası için yeni düzenlemeler getiren devrimci yurtsever partiler, yerel yönetimlerde kadın destek mekanizmalarının temellerini, eşitlik ilkesi, kota sistemiyle güçlendirmiştir. Bu durum sadece seçime endeksli politikalarla sınırlandırılmamış, toplumsal siyasal yaşamı da etkileyecek değişimlerde bulunmuşlardır. Toplumsal cinsiyete dayalı iş bölümü ve alışkanlıklara karşı kadın erkek eşitliğini sağlayan önlemler ve çeşitli projelerle muazzam olanakların yaratıldığını, yaratılacağını bugünden rahatlıkla söyleyebiliriz.

Burjuva siyasetin kotaya, eşitliğe, pozitif ayrımcılığa yaklaşımı yerel yönetim kademelerinde çok daha yakıcıdır. Kurdukları derneklerde, örgütlerde, kuruluşlarda kadınlar mumla aranır. Her ne kadar AKP'nin oylarında kadınların desteği gözardı edilemese de bunun "aile merkezleri" kutsal aile değerleri, politikalarıyla ilgili olduğunu belirtmiştik. AKP ideolojik yapısını, geleneksel değer yapılarının gelişip büyümesi üzerinden sağlamlaştırır. CHP'ye gelince, Kemalist statükocu rejimin en güçlü savunuculuğunu yapar. Onun kadın profili modern, laik, cumhuriyetçidir. Kadınları "vitrin" olarak değerlendiren "vitriini" bu minvalde kavramsallaştıran tek parti CHP olsa gerek! CHP'nin cinsiyet kotası yüzde 25 olarak bilirse de bugün açısından 2014 seçimlerin-

de ne düzeyde olduğunu ve gerçekleştiğini bilmekteyiz. MHP'de durum daha da korkunç. MHP'nin değil kota, kadın politikasını gözeten bir pratiğini görmüş değiliz.

Özcesi, bu üç partinin de kadınların siyasete katılmalarının önünde engel olduklarını ve kadınları desteklemediklerini rahatlıkla söyleyebiliriz.

Devrimci, yurtsever partilerin siyasetlerinde pozitif etki sağlayan düzenlemelerin başında gelir kota ve eşitlik sistemi. İlk olarak partiler içinde uygulanan bu sistemler, daha sonra meclislerde ve daha birçok alanda kullanılmış ve büyük değişimlere sahne olmuştur. BDP bugün yüzde 40 cinsiyet kotasıyla bir ilki başarmış, yerel yönetimlerden başlayarak parlamentoya kadar gitmiştir. Ve diğer partilere de örnek teşkil etmiştir. HDP siyaset sahnesinde birçok bileşenleriyle birlikte ortaklaştırdıkları bir ilki gerçekleştirerek (Türkiye için) yüzde 50 cinsiyet eşitlikçi temsiliyeti partilerinde uygulamış ve seçimler mücadelesinin kadın politikasını siyaset arenasına tanıtmıştır. ESP'nin merkezi siyasetinde de aynı pozitif etkileri taşıdığını söyleyebiliriz. Kadın kota-

sı politikasından eşit temsiliyet düzeyine yükseltmiş kadınların kurtuluş mücadelesinde toplum başkanların olmadığı yerlerde kadın eşbaşkanlık sistemine gitmiştir.

Eşbaşkanlık sistemi

2014 yerel yönetim seçimlerinde en büyük yenilik olarak tanımlayacağımız adım eşbaşkanlık sistemidir. BDP'nin hamlesiyle başlatılan bu sistem, bugün ilk defa kadınların belediyelerde yerel yönetim mekanizmaların-

da en üst derecede yetkili olacağı bir sistemdir. Elbette her iki cins açısından eşit fırsatlar eşit sorumluluklar yaratacağını da ayrıca vurgulamak gerekir.

Bir yandan, yılların savaşı, zulmü baskısı altında yaşam mücadelesi veren ve direnen Kürt kadını, diğer yandan, gerici feodal değer yargılarının baskın olduğu coğrafyanın toplumsal şekillenışı altında kalan toplumsal, cinsel, ulusal sömürünün ezilmişliğin parçası haline gelen Kürt kadını. Her yönüyle ezilmişliğin en katmerlisini yaşayan Kürt kadını. Bu durum, toplumda ve siyasette zoru başaran Kürt kadınının özgürlük hareketinde elde ettiği başarılar olarak tarihe geçmiştir.

Eşbaşkanlık sistemi, sadece belediyelerde yerel yönetim kademelerinde uygulanan bir temsiliyet eşitliği sistemi değil, toplumun da dönüşümüne katkıda bulunacağı kadınların siyasete aktif katılımında mücadele alanlarını genişleteceği bir sistem olacaktır.

BDP 2014 yerel yönetim seçimlerinde uyguladığı eşbaşkanlık sistemi üzerinde en fazla kadın aday gösteren parti oldu. Bu sistemin Kürdistan toplumu açısından önemi büyüktür. Kadının; Kürdistan toplumunda erkekle eşit düzeyde siyasete toplumsal yaşama katılmasının önünü açacaktır. Kadın, siyasetle belirginleşecek ve özneleşecektir.

BDP seçim beyannamesinde eşbaşkanlık sistemine ilişkin şu değerlendirmelerde bulunmuştur; “Temsiliyet kadına yönelik ayrımcılığın doğrudan görüldüğü alandır. Eril siyasete yapılan bu müdahaleyle görünmez kılınan kadın, siyasetin öznesi, hakikati ve gerçeği olmuştur”

Buradan hareketle; eşbaşkanlık sisteminin yerel yönetimlerde kadının gücüyle sisteme kavuşacağını ilan eden kadın özgürlük hareketini sadece desteklemekle kalmamalı; bu gücü daha çok sahiplenmeli ve çoğaltmalıyız.

Yerel yönetimlerde kentler ve kadın

Kadınların sınıfsal konumları belli ayrışmalar, farklılıklar taşısa da biz durumu en genel anlamıyla ortaklaşan sorunlar temelinde ele alacağız.

Toplumsal adaletsizliğin en belirgin olduğu yerlerdir kentler. Kapitalizmin üretim mekânlarıdır. Kapitalizm kentlerde eşitsizliği inşa eder. Yoksulların kentiyle, zenginlerin kenti iki ayrı dünya gibidir. Bu iki ayrı dünyada kadın, cinsinin geleneksel rolünden bir şey kaybetmediğini görürüz.

Kapitalizmin uygar kentlerinde kadın bir meta ve tüketim nesnesidir. Alışveriş merkezlerinden tutalım, diğer görsel sektörlerle kadar tüm yenilikler kadın eksenslidir. Anneyi, işçi kadını, öğrenci genç kadını vb. tüm kesimlerden kadınları evlerinden sokaklarından çıkmaya teşvik eder, tüketime zorlayacak olanaklar sunar. Kadınlar bu imkanlara ulaşabildiği oranda, kadının emeğini de cins sömürsünü de en iyi amaçla yeniden yeniden düzenler.

Kapitalizmin üretim mekanlarında kadın her yönüyle kent yaşamının sömürü araçlarının içine girer. Kapitalist kentin kurgusu, kadının toplumsal statüsündeki yeri üzerinedir. Kadına yönelik ayrımcılık caddelerde, sokaklarda erkek egemenliği altında devam eder. Kentte yaşamın zamanı mekanı önemlidir. Kadın belli saatlerde mutlaka evinde olmalıdır. Yalnız bu önlem de kadına güvence sağlamaz. Çünkü aynı saldırı, şiddet, ayrımcılık ev içinde de uygulanmaktadır. Kadınların sokakları, caddeleri rahat kullanabilmesi için ona iki seçenek sunulur: ya erkekleşerek erkek gibi olma saygınlığını oluşturarak nefes alacak ki bu durum da onun kadın olarak kaybolmasına neden olur, ya da yozlaşmanın çürümüşlüğüne cenderesine girerek yaşamın tüm alanlarında sömürülmeyle, kovulmayla karşı karşıya kalacaktır. Bu durum, kentlerin kadın için olmadığı somut örneklerinden sadece bir kaçıdır.

Kent yapılanmasında kadının yaşamını kolaylaştıran inşalar yapılmaz. Mimarisi erkek yapılanması üzerine kuruludur. Kadınlar kentlerde âdete sıkıştırılmış ve dar alanlara hapsedilmiştir.

Erkek kentlerde yaşam hakkı bulamayan kadınların, yerel yönetimler mücadelesinde siyasi özne olarak önce çıkmasıyla kadın bakışıyla yeni kentlerin inşasını sağlayacak o kentin yaşam havasını da değiştirecektir.

Belediyelerde kadın

Düzen partilerinin belediyeçilik anlayışında toplumsal ihtiyaçlara yer yoktur. Kapitalist sermayenin palazlanmasını sağlayan bir şirket görevi görür. Gerçekte, kapitalist sermayenin hizmetindedirler. Talan, rant sömürü vurgununun yerel ayağı kapitalizmin hizmetinde olan belediyelerdir. Seçimlerde paranın gücünü ortaya saçıyan politikanın egemeni olurlar.

Kapitalizmin kar amaçlı sisteminin ve ona bağlı siyasetin kentsel yaşamında insan adeta müşteri gibidir. Bu durum kadınlar açısından çok daha dikkat çekicidir. Belediyelerin yerelleşme siyasetinde taşıdıkları hizmetler, kadınlar için kemikleşmiş kurumların ataerkil kuralları ve değerlerle karşı karşıya gelmesi anlamına gelir. Eşitsizlik, eril siyaset, cinsiyetçi yaklaşımlar yerel düzeyde daha somut görünür. Bu anlamda cinsiyete dayalı yerel yönetim mekanizmaları kadın mücadelesinin en başat konusudur.

AKP'nin belediyeçilik modelinde kadın tepeden tırnağa yok hükmündedir. Kadın koalisyonunun yapmış ol-

duğu araştırmadan anlaşılır. 81 ilin belediye başkan adaylarından sadece 1'i kadın. AKP'nin kadın politikasının olmadığını çok rahat söyleyebiliriz. AKP'nin kadına biçtiği rolün derdini de tasasını da taşıdığı-nı belirtmek tastamam saçma sapan olur!

Güncel politikalarından hareketle yerel düzeyde önemli bir mücadele ve politika deneyimine sahip siyasi güç olarak 2014 yerel yönetim seçimlerinin önemli bileşeni BDP örneğini dikkate almak yerinde olacaktır. Erkek egemen sisteminin tekelilerine darbe vurmuşlardır. Yerel yönetim mekanizmalarında erkekle özdeşleşen her yerde artık kadınlar vardır. Kadınlara yapılan hizmet olanakları, belediyelerde kadınların rollerinin ulaştığı düzey bakımından birçok belediyeçilik anlayışını güçlü biçimde etkilemiştir. Belediyeçiliğin sınırlı hizmetlerine karşın, sınırları aşan ve bunun için devamlı soruşturulan, teftiş edilen BDP belediyelerinin, belediye başkanlarının hala tutuklu olduğu bir abluka altında, belediyeçilikte hizmet alanlarını genişletmiş ve özgün başarılarla imza atmışlardır.

Öncelikle, kadının siyasette yerel yönetimlerde ve kamusal alanda görünür kılınmasını sağlayan eşbaşkanlık sisteminin hayata geçirilişi; erkek belediye başkanlığının olduğu yerde başkanvekilliği ve aynı zamanda eşbaşkanlık görevini kadınların yürütmesi, Çalışmalar-da daha çok mahalleyi, mahalleli kadınları merkeze alan kadın birimle-ri, Savaşın yarattığı göç, yoksulluk, şiddet ortamı ve feodal değer

yargılarının kadına uyguladığı namus katliamları için dayanışma evleri,

Kadın eğitim ve psikolojik danışma merkezleri,

Kadın sorunlarını araştırma ve uygulama merkezleri, bu merkezler, kadınların sorunlarını taleplerini dikkate alarak gözden geçirilmesine hizmet edecek birimin sağlanmasına yol açmıştır.

Kadın meclisi gibi oluşumların sağlanması istisnai örnekler arasında girmiştir.

En çok kadınların etkilendikleri yoksullukla mücadele çerçevesinde yardımlaşma mağazaları,

Birçok il ve ilçede belediyelerde kurulan kadın kooperatifleri, kadın istihdam alanları,

Eğitim destek evleri,

Engellilerin istihdam sorunlarını çözmek için bilgisayarlı muhasebe ve sekreterlik kurslarının katılan engellilerin yüzde 30'unun kadın olması üzerine yapılan projeler...

Yine önümüzdeki dönem içerisinde, Toplumsal Cinsiyet Etki Değerlendirme Raporu hayata geçirilecek. "TCEDR yerel hizmetlerde kadınların ihtiyaç, talep ve isteklerinin daha üst düzeyde açığa çıkarak kadınların yerel yönetim hizmetlerine kendi özgün kimliklerini yansıtılmalarını sağlayacaktır. Bu rapor, belediyelerin öngörülen hizmetin toplumsal cinsiyet eşitliği açısından etkisini inceleyerek çalışmanın kadınlar lehine olup olmayacağını gösterecektir. Kadınların kent hakkı, kent mekânını kullanmak, kenti oluşturmak ya da değiştirme hakkını da içerecektir."

Belediye meclisi ve il genel meclislerinde erkek gerici işbirliği

Yerel düzeyde oluşan temsiliyeti, belediyede meclis ve il genel meclislerinde göremeyiz! Kadın üyenin olmadığı belediye meclisleri ve il genel meclislerindeki durum içler acısıdır. Kadın başkanlığı olan

belediyeler de dahi belediye meclislerinde kadının olmaması, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini açıkça ortaya koyar.

Bu durum, kadınların yerel yönetimlere katılımlarının artmasıyla kadın üye sayıları daha yüksek oranlara ulaşabilmektedir. Kadınlar yerel siyasette nasıl ki yerel yönetimleri dönüştürme gücüne sahipse, meclislerde üye sayılarını artırarak temsili güce kavuşmaktadırlar. Erkek belediyelerin yönetiminde bu alanın karar mekanizmaları, karar süreçlerinde yaşanan tartışma ve kavgalarda küfürlü havada uçuşur. Erkek egemen dil temsiliinde bir yönetim anlayışı halk için ne denli doğru kararlar alabilir ki? Bu yüzden erkek üstünlüğünü erkek dayanışmasını kırabilmenin yolu, kadının yerel yönetim mekanizmalarında bulunmasıyla sağlanır.

Kadın muhtar

Muhtarlığın yerel yönetim seçimlerindeki yeri azımsanmayacak düzeyde önemlidir. Birçok siyasetin yerelleşmesini güçlendiren alan olarak bilinir. Yerel hizmetlerin doğrudan en yakın çözüm alanıdır. Seçimlerde oyların boşa atılmadığı tek birim diyebiliriz. Bu açıdan yerelleşmenin hakimiyetini sağlamak için muhtarlıkların yeri daima yerel siyasetin de gündeminde olur.

Bu yerel yönetim biriminin kadınlar açısından temsil oranının son derece düşük olması çarpıcıdır. Oysa kadınların en çok temas ettiği çözüm gücü olarak gördüğü alandır. Diğer yandan "erk" üstünlüğünü, ayrıcalığını ilk olarak yerellerden gören kadın bu alandan da uzaklaşır, uzaklaştırılır. Yerelin hâkimiyeti erkek muhtarıdır. Seçimler döneminde muhtarlıkların aza listesinde baktığımızda kadının ismini görmek neredeyse mümkün değildir. Kadına, mahallesinde dair söz söyleme hakkı tanınmamıştır.

Bu yüzden yerelde kadın muhtarların olması, o yerelde kadınların somut ihtiyaç-

ları üzerinden faaliyet yürütmekle mümkün olur. Bu durum, kadının yerel sorunlarla ilişkilenebilmesiyle birlikte yerel siyasetin de içine girmesini sağlayacaktır. Mahallelerde yapılacak ev toplantıları, kadın dernekleri kadın örgütlenmeleri kurularak mahallenin semtin kadın bakış açısıyla yönetilmesini sağlayacaktır.

Yerel yönetimlerde LGBTİ'ler

Gezi ayaklanmasıyla birlikte bir sis perdesinin yırtıldığını gördük. LGBTİ'lerin meşruiyeti toplumsal yaşamda katı değer yargılarının sorgulanmasında, dönüştürülmesinde önemli bir rol oynuyor. Bu toplumsal gerçekliğin karşısında sosyalist, Kürt yurtsever, devrimci demokrat kadınlar olarak; kadın olduğumuz için her türlü baskıyı, ayrımcılığı yaşadık yaşıyoruz. Bu yüzden çelişkilidir ki yüzleşmekte sorun yaşadığımız LGBTİ'lere karşı her daim mesafemizi koruduk. Bu durum, erkek egemen şekillenmenin cinsiyetçi şekillenmenin ta kendisidir. Oysa yaşadıklarımızın LGBTİ arkadaşlarımızın yaşadıklarından ne farkı var?

Toplumun alışkanlıklarına, yerleşik kurallarına karşı kadın kurtuluş mücadelemizin gücüne dayandık. Güçlendik. Fakat onca acının, zulmün şiddetin baskının en ağırını katbekat yaşayan LGBTİ'lerle "geç buluştuk".

Şimdi önümüzdeki en önemli görevlerden biri herkesin, her kesimin bu gerçekle yüzleşmesidir. Mücadelemizin sürekliliği açısından önemsemeli, pratik faaliyet içerisinde olmak zorundayız. Sadece ezilen emekçi milyonlarla değil sadece ezilen kadınlarla değil; LGBTİ'lerin de örgütsel mekanizmalarımızda yer bulmasıyla birlikte hareketi güçlendireceğiz.

2014 yerel seçimlerinde kadının siyasete aktif katılımının engellerini oluşturan erkek egemen zihniyet, LGBTİ'lerin de siyasete katılmalarının önünde bir engeldir. Kadınları siyasetten dışlayan "erk"

siyasetçiler, LGBTİ'lere karşı da aynı yaklaşımı sergiler, hatta daha ötesi toplumsal yaşamda varlığını bile kabul etmez! Onlara göre, kadın siyasetin önünde engeldir, LGBTİ'ler de toplumsal ahlak anlayışını bozandır! LGBTİ'lere yaşam hakkı tanımaz.

Yerel yönetim birimlerinde, organlarında LGBTİ'lere dair hiçbir projeleri yoktur. HDP ise LGBTİ'lere programında yer vermiş, ilk elden komisyonların kurulması ile çalışmalar süreklilik kazanmıştır. HDP programatik olarak heteroseksizmi bir tür ırkçılık olarak değerlendirmekte, lezbiyen, gey, biseksüel ve transseksüellerin maruz kaldıkları homofobi ve transfobi temelli ayrımcılığa ve şiddete karşı mücadele etmektedir. LGBTİ'lerin özgürleşmesinin heteroseksüelleri de özgürleştireceğini savunan HDP, heteroseksüelliği zorunluluk olarak gösteren ve dayatan nefret söylemine ve nefret suçlarına karşı mücadele etmektedir.

HDP'nin merkezi yerel seçim bildirgesinde, LGBTİ'lerin istihdam, barınma, sağlık, ulaşım, eğitim, iş güvenliği gibi sorunlarına, LGBTİ'lere dönük inkar, imha politikalarına ve işlenen nefret suçlarına karşı LGBTİ kurum ve aktivistleri ile beraber çözüm üretmek politikası mevcuttur.

LGBTİ adayları olan CHP, TKP ve DSP'ye göre en çok LGBTİ adayı olan (beş tane) parti HDP'dir. HDP'nin LGBTİ komisyonu işbirliği ile birçok il ve ilçedeki belediye başkan ve meclis adaylarına homofobi ve transfobi eğitimi verilmiş ve çeşitli etkinlikler düzenlenmiştir.

** HDK program ve tüzüğü, HDP yerel seçim bildirgesi ve Kaos GL'nin Yerel Seçimlere 10 Kala LGBTİ'ler başlıklı haberinden alıntılar yapılmıştır.*

Burada Bir Devrim Yapılıyor

YASEMİN GÜNEŞ

Devrimi savunmak için Rojava'da bulunan Marksist Leninist Komünist Parti (MLKP) savaşçısı Yasemin Güneş, gönderdiği mektupta, Rojava devrimini anlattı: "Yüzyıllardır yok sayılan, inkar ve imhaya uğrayan halklar, bugün Rojava'da devrimci demokratik bir sistem inşa ediyorlar. Kürtler, Araplar, Süryaniler, Ermeniler ve Yezidiler bu sistem içinde kendilerini yeniden kuruyor ve aynı zamanda tüm yabancılıklarını ve ön yargılarını aşarak birlikte var olmayı öğreniyorlar."

Yüzyıllardır yok sayılan, inkar ve imhaya uğrayan halklar bugün Rojava'da devrimci demokratik bir sistem inşa ediyor. Kürtler, Araplar, Süryaniler, Ermeniler ve Yezidiler bu sistem içinde kendilerini yeniden kuruyor ve aynı zamanda tüm yabancılıklarını ve ön yargılarını aşarak birlikte var olmayı öğreniyorlar. Demokratik özerlik projesini destekleyen tüm partiler yönetim aygıtları içinde yer alıyor. İrili ufaklı olmaları bir engel değil. Hatta bu noktada ciddi bir çaba da olduğu söylenebilir. Devrimin korunması ve ilerletilmesinin halkların birleşik gücünün alt ve üst yapının tüm birimlerinde kurumsallaşmasından geçtiği deneyimlenmiş durumda. Halklar yönetmeyi öğreniyorlar. Her hangi bir özerklik değil devrimci ve demokratik karakterli bir sistem inşası gerçekleşiyor burada. Kapitalizmin kuşatmasında ve onun alışkanlıkları ve burjuva zihniyetin tüm saldırıları altında yürüyor bir devrim.

Yerel yönetimler, bu sistemin yere basan ayakları. Politik strateji ve taktik, yerel yönetimler zemininde somutluk kazanıyor, görünür hale geliyor. Halkçı belediyeçilik tarzı örgütlenmeye çalışılıyor. Nasıl mı?

Belediye meclisi ve kentin halk meclisi ortak bir koordinasyonla hareket ediyor. Kentle ilgili stratejik kararlar, önce halk meclisine gidiyor ve bu meclisin onayından sonra pratikleşmeye başlıyor. Aynı şey kadın proje ve planları için de geçerli. Kantonların yerel yönetimler kadın koordinasyonu var. Eğer kanton düzeyinde bir karar alınacaksa bu önce kent kadın meclisinin gün-

demine taşınıyor ve burada onay aldıktan sonra uygulamaya geçilebiliyor.

Burada merkezi fırınlar var. Bu fırınların işletimi belediye tarafından gerçekleştiriliyor. Bu fırınlardan ekmekleri sokak komünleri alıyor ve komün bileşenlerine dağıtıyor.

Mazot yaşamda önemli. Kışın mazot sobaları kullanılıyor. Odun ve kömür Afrin'de kullanılıyor ancak Cizire kantonunda bulunmuyor. Benzin çok pahalı ve bulunması da zor olduğu için arabalar genelde mazotlu tercih ediliyor. Hane iş yerlerine dönük mazot dağıtımı belediyenin görevleri arasında. Keza ziraat için de mazot dağıtımı bu sistemle gerçekleşiyor. Mazot ihtiyaçları kooperatif ve mahalle meclislerine bildiriliyor, meclis onayından sonra dağıtım yapılabilir. Şu anda halktan su ve elektrik parası alınmıyor.

Örneğin belediyede çalışana mı ihtiyaç var, çalışan ihtiyacı meclislere bildiriliyor ve oranın önerisi doğrultusunda hareket ediliyor. Mahalle ya da kent meclisinin onaylamadığı kişiler bu çalışmada yer almıyor. Halk meclisleri ve belediye meclislerinin belediye görevlilerini görevden alma hakkı var. Olası sorunlar halk meclislerinde tartışılıyor, eleştiriler dile getiriliyor. Halka yaklaşım, değerlere saygı ve koruma, dürüstlük temel kriterler. Hal-

ka üstten yaklaşım, sorunlarının çözümünde yetersizlik, bireysel çıkar peşinde olma, erkek egemenlikli tutum ve davranış, hırsızlık karşısında soruşturma açılıyor ve halk toplantısında kişinin kendisine savunma hakkı

da tanınarak ele alınmıyor. Nasıl bir karar alacağına halk karar veriyor. Çalışanlara çok sınırlı bir fon veriliyor. Gönüllü çalışma esas alınıyor.

Doğmadan ölümsüzleşen Bagok

Helepçe, bu gönüllü çalışanlardan biri. Cizire belediyeleri kadın meclisinde yer alıyor. Qamışlo Belediyesi kadın bölümü sorumlusu. Yurtsever bir ailede büyüyor Helepçe, annesi ve babası da devrim sürecine aktif olarak katılıyorlar. Yıllarca sevdiği kişiyle 7-8 sekiz ay önce evleniyor. Aşkla bağlılar birbirlerine. Mutlu bir beraberlikleri var. Devrimin inşası sürecinde görev alıyor Helepçe. Bütün gücüyle katılıyor.

5 ay önce hamile kalıyor. Cinsiyeti belli olduğunda bebeklerinin ismini de koyuyorlar. İsmi Bagok olacak. Bagok Dağı Qamışlo'dan Tırbespiye'ye doğru giderken kuzeyde kalıyor. Yani Kuzey Kürdistan'da. Ortadoğu'da sınırlar tarihsel miadını doldurmuş ve artık kapitalist sömürgecilikler için sınırlar haline gelmiştir. Kürt halkı, bu tarihselliği güncel kılmış ve sınırları aşmıştır.

Helepçe ve eşi Şero, bu aşılmış sınırların nasıl yıkıldığının unutulmaması adına, bu dağları, bu dağlarda destanlar yazanları anlatmak için bu ismi uygun görüyorlar bebeklerine. Bagok'a, 'Bizim de dağlarımız var' diyecekler Bagok'un yamacında durarak...

Helepçe, 11 Mart'ta belediyeye düzenlenen saldırıda şehit düştü. Bu saldırıda şehit düşenlerden beşi kadındı. Helepçe, maliye bölümü sorumlusu Emine ve eko-

loji bölümü sorumlusu Rewşen, misafir Awaz ve maliye çalışanı Cihan.

Devrimde ve yeni bir sistemin kuruculuğu içinde yer alma kararı verenler biliyorlar ki; yeni bir yoldur yürüdükleri, yeni bir yaşamdır kurdukları.

Üçü aktif belediye çalışanı olmak üzere, beş kadının bu saldırıda şehit düşmesi hiç de tesadüf değil. Devrimde kadın özgürleşmesinin bir nişanesi adeta.

Rojava devriminin güvencesi kadınlar. Kadınların devrime güçlü katılımı olmasa, erkeklerin denetim ve yönetimindeki bir devrimin bir süre sonra nasıl yıkıldığına benzeşme içine gireceği buradaki deneyimde açık biçimde ortaya çıkıyor.

Örneğin kadınların özellikle maliyede sorumlu kılınmak istenmesi boşa değil. Bir devrimi savunma tavrı. Örgütlenmeye teknik yaklaşım, ikna etmek yerine talimatçılık, maddi olanaklarla kurulan ilişki tarzı, eski sistemin uzantıları ile devrimin faydası adına kurulan ilişkiler, kadın iradesi ve inisiyatifine karşı direniş, kadını boşa çıkarmak, bürokratik işleri kadına verip sözde onu yönetici kılarak

ama tüm “dışarı” işlerini denetim altına alarak kadını etkisiz kılma çabaları.

Helepçe, Emine, Rewşen ve diğerleri bu kuşatma altında devrimi savunurken şehit düştüler.

Kadın özgürleşmesi, kadının devrimin aktif bir gücü olarak kendini konumlandırması ve kendine onun öncü ve süreleyici bir kuvveti olarak rol biçmesiyle gerçeklik kazanmaya başlıyor.

Rojava devrimini savunmak, kadın kurtuluş mücadelesinin temel gündemlerinden biri olmak zorundadır. Bugün, bu devrimi savunmak bulunduğumuz her alanda kadın kitlelerinin fiili, meşru militan mücadelesini büyütmekten, kadın kitlelerinin fethine tam bir seferberlik ruhu ve pratiğiyle girişmekten geçiyor. Ama bu yetmez. Kadın özgürlük mücadelesinin de öncü ve önderi parti saflarında kadınları örgütlemekten, sınıfsız, sınırsız ve cinsel eşitlikçi parti doğrultusunu her şart altında savunmaktan geçiyor.

Helepçelerin ve doğmadan yıldızlar kervanına katılan Bagokların bizden istediği ve beklediklerine yanıt olmak boy-numuzun borcudur.

“Savaşmak İstiyorum Burası Bana Yetmiyor”

Leyla Karakoç'a saygıyla

O'nun da içinde olduğu gerilla birliği Dumanlı Dağ'ın eteklerindeki Kozluca Mezrası'na girdi. 1998 Eylül'ünün son günleriydi. Sis dağılmış gökyüzü gündüzmüş gibi pırıl pırıl olmuştü. Gece görüş dürbünlerini bile kullanmadan çıplak gözle gidecekleri evi kontrol ettiler. O, geride bir yerde mevzilendi, yoldaşı evin kapısına yöneldi. Daha kapıyı çalmamıştı ki birden silahlar patladı. Pusu kurulmuştu. Yoldaşı kapının önüne yığıldı kaldı. Kendisi de ilk ateşle vuruldu.

Bir tarlanın içindeydi. Yaraları öyle ağırdı ki, kıpırdamasına izin vermiyordu, silahına uzanamıyordu. O'nu kahreden tek şey buydu. Bir uzanabilseydi silahına son mermisine kadar direnirdi ölüme ama olmuyordu işte. Hınçla toprağı avuçluyordu. Öfkeliydi. Var gücüyle kimliğı olan sloganları haykırıyordu. Sesi, Dumanlı Dağı'nın eteklerinde yankılanıyordu.

Gülümseyerek parıldayan yıldızlara bakmayı ihmal etmedi. Serda'nın ve Serkan'ın ismini mırıldandı. Ne çok özlemişti onları. Yüreğı sevgiyle doldu taşı.

Gücü tükendikçe tükeniyordu ama sesi inatla daha da gür çıkıyordu. Şafak sökmek üzereydi. Köylü kadınlar kendilerine benzeyen bu kadına gece boyunca gözyaşı döktü, yürekleri yanarak O'nun sesini dinlediler.

Leyla Karakoç adı, belki birçok Sosyalist Kadın okuruna yabancı gelecek. Bu yabancı gelme hali için okuru suçlayamayız. Leyla'yı tanımayanlar çoğunluktaaysa eğer, O'nu yeterince anlatamayışımızın sonucudur bu.

Leyla, Dersimliydi. Köyünde inadıyla nam salmıştı. Öyle

Leyla Karakoç adı, belki birçok Sosyalist Kadın okuruna yabancı gelecek. Bu yabancı gelme hali için okuru suçlayamayız. Leyla'yı tanımayanlar çoğunluktaaysa eğer, O'nu yeterince anlatamayışımızın sonucudur bu.

ki, inadı yüzünden istemediği bir evlilik yapmıştı. Oysa tek hayali bir gün dağa gitmekti. İlk çocuğunu kucacağına verdiklerinde dağ yolu kapandı diye ağlamıştı. Çocuklarıyla birlikte büyümeye çalışırken evdekilerle kavga ediyor, inatla devrimcileri savunuyor, bir gün onları bulacağına yemin ediyordu. Hırçın, inatçı, kafasına koyduğunu da yapandı Leyla. Uysallığını, itirazsızlığını, gören olmamıştı.

Bir gün kapıları çalındı. Kapıyı açtığı anda karşısında aradığı, özlediği, hayalini kurduğu devrimci yoldaşlarını buldu. Kemiklerini kırarcasına sıkıca sarıldı onlara bir daha bırakmayacağına söz verdi. Ne kadar neşeli biri olduğunu, şaka yapabildiğini, mutluluğunu nasıl da taşarak yaşadığını evdekiler ilk kez görüyordu.

O'nun bu coşkulu karşılayışına yoldaşları bile şaşırılmıştı. Leyla, devrimci bir kadın olmaya hazır. Semtlerinde bir gecekondu mahallesi kurulacaktı. Annesini, kardeşini, eşini, dostunu o yoksul gecekondu mahallesinin kuruluşuna katılmaya ikna etti. Yolu, suyu, elektriği olmayan o virane mahalleye de ilk kendisi taşındı. Kış ortasında tankerden su alırken sırlıklam olmaya aldırış etmedi. Kaç kez soğuktan çocukları hastalandı, doktora götüremedi, onları ısıtamadı, sıcak yataklarda uyutamadı ama hiç yakınmadı. Yaptıklarının bir fedakarlık olduğunu düşünmüyordu. İnsan istediği yerdeyse yaptıkları bir fedakarlık olamazdı. Bu bir yaşam biçimiydi. Yanbaşında yoldaşları vardı, bu da tüm zorlukları aşılır kılıyordu. Gecekondu dolaşıyor, gazete satıyor, eylemlere gidiyor, çocuklarını büyültmeye çalışıyordu. Neşeliydi, mutluydu. Ve hala inatçıydı.

Yoldaşları da dahi olmak üzere eşiyse, kardeşiyle, akrabalarıyla kadının ailedeki konumunu tartışmayı daima o başlatırdı. Çocuklarını çok seviyordu ama bir iş, bir görev, bir eylem olduğunda neden, evde kalıp çocuk bakmak zorundaydı? Neden, bir gün de eşi evde oturup çocuklara bakmıyordu? Neden, her etkinlikte çocuklar hep onun kucagındaydı? Neden, evde yemek yapmak, su taşımak onun işiydi de erkek hiçbir iş yapmıyordu? Neden,

çevreye karşı ailenin itibarını korumak onun işi oluyordu. Neden, bütün teorik politik tartışmalar önce eşinin olduğu ortamlarda yapılıyordu da kendisiyle yapılmıyordu? En önemlisi de, neden bu evcilik oyununda kadına ve erkeğe biçilen rolleri değiştirmeye girişmiyordu? Geleneksel kadınlığa, toplumsal cinsiyet rollerine güçlü itirazları vardı. İtirazları söz olmanın ötesindeydi. Gece sokakta bir iş mi yapılacak, teklif beklemeden kendini öneriyordu. Önerisi kabul görmezse kadının geriye atılışının cinsiyetçi ayrımcılığı tartışıyordu. Biri “ama çocuklar..” demeye kalksa omzuna kızını alır, oğlunun elinden tutar “ben hazırım” derdi. Kadından beklenen tüm geleneksel işleri yapmayı reddediyor, onlara kafa tutuyordu.

İki çocuk annesi bir kadın olabilirdi ama bu onun tercihi değildi. Başka bir kadın olabilmeyi istiyordu. Tercih ettiği yaşamı yaşamak istiyordu. Karşısına dikilen engelleri biçimsel itirazlarıyla da yıkmaya çalışıyordu. Bir erkek sokakta rahat sigara içiyorsa ben de içebilmeliyim der, otobüsten iner sigara yakardı. Sürekli pantolon giyer, coşkulu konuşmalarına el kol hareketlerini de katardı. İlkokulu bile bitirememişti ama harf harf gazete kitap okurdu, kendini tartışmalardan geri tutanlara inat. Kadının hapsedilmeye çalışıldığı dünyayı kabullenmeyeceğini her fırsatta, bulunduğu her ortamda dile getirirdi.

Elbette teorik anlamda bir devrimci cins bilincine sahip değildi. Fakat sonuçlar çıkarmayı, onları bir sisteme bağlamayı yaşayarak, yaşamdan öğrenmişti. O'nu yoldaşlarıyla sürekli bu konuyu tartışırken hayal edebilirsiniz. Sosyalist kadın aydınlanmasının bize kazandırdıkları ışığında dönüp baktığımda rahatlıkla söyleyebilirim ki, Leyla, kadının nesneleştirilmesine bir itirazdı. “Sıradan” insanlardaki erkek egemen dili bir yere kadar ‘anlayışıyla’ karşılarken, yoldaşlarındaki erkek dili ve dolayısıyla anlayışı eleştiriyor, kadını nesneleştirdiklerini onların gözlerinin içine sokuyordu. 90’lı yıllardan bahsediyoruz. Kadın devrimi, kadının özgürlük mücadelesi, devrimci cins bilinci, kadın önderleşmesi, pozitif ayrımcılık, kadın kad-

rolaşması gibi kavramlar teorik düzeyde bile bugünkü gibi gündemimizde değildi. Dilimize yerleşen kavramlar bunlar değildi. Sorgulamalarımız yüzeysel, öğretilmiş devrimci kadınlık ve öğretilmiş devrimci erkeklik sınırlarındaydı. Kaba özgürlükçü bir yaklaşım hakimdi. Ve kadın, kendi devrimci cins bilincini oluşturma, kadın kimliğiyle var olmak yerine erkeklığe kaçışla özgürleştiğini zannediyordu. Leyla'nın pratik duruşu buna tekabül etse de tartışmalar, oldukça önemli ve yoldaşlarından daha ileri noktadaydı.

Leyla, devrimcileştikçe, mücadelenin içinde daha fazla yer aldıkça eylemden eyleme koştukça ev, mahalle, semt, O'na dar geliyordu. Daha çok şey yapmak istiyordu. Fakat yoldaşları, O'na “ bir ev emekçisi, bir anne, bir eş” gözüyle baktıkları için daha çok sorumluluk vermiyor, toplumsal konumunu korumasını söylüyorlardı. O'nun gelişimin önünü açamıyorlardı. Leyla, disiplinli bir kadındı. Bu karara da uyacaktı ama tartışmalarını da sürdürüyordu.

Birlik devrimini coşkuyla karşılayan Leyla, artık profesyonel devrimciliğe de adım atması gerektiğini iyiden iyice dillendirmeye başlamıştı. “Savaşmak istiyorum, burası bana yetmiyor” diyordu. O'nun bu isteği bir kez daha geri çevrildi. Problemliliğinden, dedikodu çemberinden kaçma isteği olarak değerlendirildi, Leyla'nın özgürlük tutkusunu. Bu da onların en büyük hatasıydı. Özgürleşmek isteyen bir kadının ister istemez eşiyile, ailesiyile, çevresiyile problem yaşayacağını, onlarla mücadelede ilerleyeceğini göremiyorlardı. Toplumsal cinsiyet rolünü sorgulamaya başlayıp reddettiği noktada kadının karşısına ataerkil toplumun tüm kurumları dikilir. Kadın onlarla girdiği mücadelede ya yenilir, o role geri döner ya da gerçek bir kopuş yaşayarak başarıya ulaşır, özgürleşir.

Leyla sorgulamalarını bir noktaya taşımış, birlik devrimiyle birlikte kendi devrimini yaparak artık kopuşması gerektiğine karar vermişti. Kutsiyeye yoldaşın ısrarla üzerinde durduğu, “sevğiden kelepeçelerinden” (çocukları O'nun

sevğiden kelepeçeleriymiş) kurtularak özgürleşmek istiyordu. Ama birlikte çalıştığı yoldaşları bunu kavramayacak kadar erkek egemen bir bakışa sahipti. İsrarla O'nu evde tutmaya devam ediyorlardı.

Birlik devriminin coşkusu, Gazi'de barikat ateşine dönüştüğünde, profesyonel devrimcilik fikri Leyla'da artık netleşen bir yaşam biçimiydi. Disiplin gereği evde duruyordu ama ısrarla da dile getiriyordu. Gazi'nin ardından yapılan düşman saldırısıyla çalışma yoldaşları ya tutsak düştü ya da bölgeden çekilmek zorunda kaldı. Leyla'nın partisiyle yollarının zorunlu ayrılması da bu döneme denk düşer. Çalışmaları omuzlamak ister fakat yoldaşlarının yokluğu O'nu ciddi anlamda zorlar. Uzun bir zaman bekler. İçindeki mücadele tutkusunu sönmeyen bir ateştir hala. Tek isteği o ateşi pratikte büyütmeğidir. Hayat O'na bu fırsatı yeniden sunar. TKP/ML'li yoldaşlarla tanışır.

Artık hiçbir güç O'nu durduramayacaktır. Bir gün çok sevdiği, gözünden bile sakındığı karakızını, oğlunu öper, koklar, onlarla son uykusunu gözyaşları içinde uyur. Ve henüz gün aydınlanmadan yola çıkar. Bir serüvencidir artık, geri dönmeyecektir. MLKP'li yoldaşlarına haber yollar. Onlarla görüşür ve şöyle dedi: “Devrimcilik çok zorlu yoldaş, ama çok da güzelmiş, çocukları çok özlüyorum”. Bu, son görüşmeleri olur. Çünkü Leyla, Karadeniz dağlarının yolunu tutacaktır.

Gerillada büyük bir saygınlıkla karşılanır. Çocuklarını bırakıp gerillaya katıldığını öğrenen köylüler O'na daha ayrı bir sevgiyile bağlanır. Dağda zorlanır, çocuklarını özler, hasret içini kavurur ama tek bir an bile geri dönmeyi düşünmez. Dersim dağlarına çıkma hayali kurarken hayatı O'nu Karadeniz dağlarıyla buluşturur. Bu ufak tefek, karagözlü, güzel mi güzel gülüşlü, sevgi pınarı kadın öyküsünü ölümsüzlükle tamamladığında iki yıllık gerillaydı. Çocukları onu tanımadan büyüdü. Ama hiçbir güç annesinin hasretiyle büyüyen karakızı Serda'yı devrimci olmaktan alıkoyamadı. Düşen kadınların mücadele bayrağını, çocukları genç yoldaşları olarak taşımaya devam ediyor.